№ 272 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פּרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 18. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47 | דאָנערשטאָג, ט׳ כסלו תרפ״ט | 22 listopada 1928 r | 21-סטער יאָהרגאַנג

רעגירונג וויל מיטארבייטען מיט׳ן סיים

פּרעמיער באַרטעל׳ס ערקלערונג אויף דער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש)

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע פון סיים האָט דער לאַנדקישער דעפּוטאַט בינטנער קריטי־קירט די ווירטשאַפטליכע פּאָליטיק פון דער רעגירונג און פעסטגעשטעלט, אַז די סיבות פון די שטענדיגע ווידערהאַ־לונגען פון׳ם ווירטשאַפטליכען קריזיס אין לאַנד דאַרף מען זוכען אין דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק פון דער רע־גירונג.

די רעגירונג, זאָגט דער רעדנער, פירט אַ כמעט

האַלב-קאָמוניסטישע ענט־אייגענונגס-פּאָליטיק

די מלוכה ערלויבט זאָגאַר צו פערלאָ־שען דאָס פּריוואַט-אייגענטום. דאָס קומט, אמת, פאָר אויף אַ לעגאַלען אופן, אָבער אָהן יעדען מאָראַלישען יסוד. און דערצו נאָך קומט עס פאָר נישט לטובת דער מלוכה, נאָר פאַר דער טובה פון שטאַרקע יחידים אויפ׳ן חשבון פון די שוואַכערע. כל זמן עס וועט עקזיסטירען דאָס דאָזיגע סיסטעם, וועט זיין דאָס מוזען אָפּשלאָגען אויפ׳ן בודזשעט, אויפ׳ן האַנדעלס-בילאַנס, און אויפ׳ן ווירט־שאַפטליכען לעבען. דער איצטיגער סיס־טעם איז נישט גינסטיג פאַר די אַרבייט־טענדע מאַסען. 36 טויזענד האַנדעלס־און אינדוסטריע-פּאַטענטען זענען נישט געוואָרען אויסגעקויפט. דער בירגער צאָהלט מעהר שטייערן, וויפיל עס איז פאַרגעזעהען אין געזעץ. צו דעם האַלב־קאָמוניסטישען סיסטעם קומט נאָך צו דער ביוראָקראַטישער עטאַטיזם.

דער פאַרשטעהער פון דייטשען קלוב, דעפּ. וויל, ערקלערט, אַז זיין קלוב וועט שטימען נעגען בודזשעט.

דעפּ. ראָיאַ קריטיקירט זעהר שאַרף דעם פּראָיעקט צו פערגרעסערן דעם גרונד-שטייער, דערנאָך טרעט ער אַרויס נעגען דעם, וואָס די רעגירונג נוצט אויס פאַר זיך די

וואַסעלדיגע מענשען פון אַלע פּאַרטייען

וועלכע בייטען זעהר לייכט זייערע אי־בערצייגונגען.

דעפּ. טשאַפּינסקי (פּ.פּ.ס.) און דעפּ. משעטשווערטינסקי (נ. ד.) קריטיקירען זעהר שאַרף די רעגירונג דערפאַר, וואָס זי האָט פערגרעסערט דעם הייַיעהריגען בודזשעט מיט 500 מיליאָן זל.

דער פּרעמיער באַרטעל

וועלכער איז געקומען צו דער זיצונג און זיך צוגעהערט צו די פאַרשיידענע פאָר־וואורפען, וואָס די דעפּוטאַטען מאַכען דער רעגירונג, האָט גענומען דאָס וואָרט און ערקלערט, אַז די רעגירונג האָט אַנ־אויפריכטיגע כוונה מיטצואַרבייטען מיט דעם סיים. עס איז נישט אמת, אַז די רעגירונג לייַדט נישט די קריטיק פונ׳ם סיים. די

רעכט פון פּאַרלאַמענט איז צו קאָנטראָלירען

די געלד-ווירטשאַפט פון דער רעגירונג. דעפּ. טשאַפּינסקי מאַכט אויפמערק־זאַם, אַז די קאָנטראָל פון סיים איז נישט קיין פּאַקטישע, ווייל די רעגירונג הערט זיך סיי ווי נישט צו צו דער מיינונג פון סיים, נאָר זי טוט, ווי איהר געפעלט.

פּרעמיער באַרטעל ענטפערט אויף דעם פאָרוואורף און ער זאָגט:

איך האַלט, אַז דער חוב פון פּאַרלאַ־מענט איז צו קאָנטראָלירען אַחוץ שום בעגרענצונגען דעם בודזשעט. איך אַליין — זאָגט ווייטער דער פּרעמיער — העך מיך שטענדיג צו צו דער קריטיק פון סיים. און אויב די קריטיק איז אַנ׳אויס־געהאַלטענע, האַנדעל איך לויט איהרע אויסבעסערונגען און אָנווייזונגען.

דער סיים האָט די רעכט צו קאָנטראָ־לירען און קריטיקירען. ווען איך וועל אַמאָל צוריקקומען אין סיים אַלס דע־פּוטאַט וועל איך טאָן דאָס זעלבע.

זיין העלסט-איבעראַשענדע רעדע האָט דער פּרעמיער באַרטעל פערענדיגט מיט אַ הבטחה, אַז אין דער נאָהענט־סטער צייט

וועט די רעגירונג ערפילען די וואונשען פון סיים

די רעדע פון פּרעמיער האָט אַרויסגע־רופען אַ גרויסע צופרידענהייט ביי ב.ב. ס. און „ווילוואָלעניע“.

צו דער ווייטערדיגער דיסקוסיע זע־נען נאָך געווען פערשריבען אַ רייה רעד־נער, נאָר צוליב דעם, וואָס דער פּרע־מיער האָט געמוזט אָפּפאָהרען אויפ׳ן באַנקעט לכבוד דעם גענעראַל-סעקרע־טאַר פון דער פעלקער-ליגע ערוק דרומ־מאָנד, איז די זיצונג אָפּגעלעגט געוואָרען.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער לאַנג-יעהריגער איבערגעגעבענער פּערוואַלטונגס-מיטגליד

נ״ע יהושע ב״ר מרדכי שמשון ז״ל טרויבע

מיר דריקען דערמיט אויס דער שווער-געטראָפענער פאַמיליע אונזער טיפסטען מיטגעפיהל

די פערוואַלטונג פון „לינת הצדק“

הוי נפלה עטרת ראשנו!

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען מיין ליבער מאַן און אונזער טייערער נישט פערגעסענער פאָטער, שוויגער-פאָטער גרויס-פאָטער, ברודער און פעטער

נ״ע יהושע ב״ר מרדכי שמשון ז״ל

טרויבע

אין עלטער פון 52 יאָהר

די לוי׳ קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג, ט׳ כסלו תרפ״ט 12 אזייגער מיטאָג פון טרויער-הויז פּיעטריקאָווער 52 וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

בעקאַנטמאַכונג.

די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע אין לאָדז האָט אויף דער זיצונג פון 21 נאָוועמ־בער ד. י. בעשלאָסען

אבצולעגען דעם טערמין פון די וואַהלען

וועלכער איז דורך דעם קרייז-פערזיכערונגס-אַמט אין וואַרשע בעשטימט געוואָרען אויפ׳ן 25 נאָוועמבער ה. י.

דער בעשלוס איז אָנגענומען געוואָרען צוליב דעם, ווייל עס איז נישט מעגליך אדורכצופיהרען די וואַהלען אין דעם אויבענדערמאַהנטען טערמין און אפצוהיטען דערביי אַלע געפאָדערטע פאָרשריפטען.

גלייכצייטיג האָט די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו דער אויפזיכטס-מאַכט מיט אַ ביטע צו בעשטימען נייע וואַהלען און צו בעגייען אַלע וואַהל-טערמינען.

לאָדז, ד. 21 נאָוועמבער 1928.

קראַנקען-קאַסע פון דער שטאָט לאָדז

(—) ד״ר ע. סאַמבאָרסקי (—) א. קאַזשימיערטשאַק

דירעקטאָר. אין פערטרעטונג פאַרזיצענדער פון דער פערוואַלטונג.

טיף געריהרט שטעהען מיר מיט געבויגענע קעפּ ביים פרישען קבר פון אונזער אונפערגעסליכען פריצייטיג פערשטאָרבענעם חבר

אשר לייב נירענבערג

(אַרטיסט)

זיין אנדענק וועט ביי אונז שטענדיג בלייבען.

דער לאָדזער יודישער אַרטיסטען-קאָלעקטיוו

אין „פילהאַרמאָניע“

„קרן היסוד“ לאָדז | זונטאָג, י״ב כסלו, ד. 25/11 9 אָוועגד קומט פאָר | פילהאַרמאָניע-זאַל נאַרוטאָוויטש 20.

אַ פייערליכע אקאַדעמיע

לכבוד דער ארץ-ישראל-דעלעגאַציע. מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע:

דיכטער לייב יפה מיטגליד פון דירעקטאָריום פון קרן היסוד אין ירושלים

ח׳ שמואל זשוכאָוויצקי, ווי אויך ד״ר מ. וואַלדמאַן

גרינדער און בויער פון דער קאָלאָניע מגדיאל אין א״י. פון בערלין, רעד. פון דער „יודישער רונדשוי“.

איינגאַנגס-בילעטען שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביוראָ (צעגעלניאַנאַ 4) און אין „התאחדות“ שענקעוויטשאַ 3/5.

טיף ערשיטערט און צוהענדיג צוליב׳ן אונערוואַרטעטען טויט פון אונזער ג׳ מיטגליד

נ״ע יהושע ב״ר מרדכי שמשון ז״ל טרויבע

מיר דריקען אויס דער פער׳צער׳טער פאַמיליע אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל.

די קאָמיסיע פון דער נאַכט-פאַגאַטאַוויע

ביי „לינת-הצדק“

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA

גדאַנסקאַ 28, טעל. 41-46

ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענקע-קראַנקהייטען :—: פערקרימונגען פון פּלייצעס און גלידער. :—:

אייגענע פּראַצאַווניע

פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וקלאָדקע־געגען פלאַטפוס, קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א. ז. וו. נעמט אָן פון 5—7

---

med. Dr. Ludwik Rapeport

P. Narutowicza 25 (דזיעלנאַ) Tel. 44-1

ספּעציאַליסט פאַר נירען,- בלאָזע און האַרן-קראַנקהייטען

אויפפאָדערונג.

צוליב דעם וואָס איך האָב שוין 3 מאָל אויפגעפאָדערט די פירמע

ברידער א. י. אייבעשיץ

פּיעטריקאָווער 79

צו אַ דין תורה צו ר׳ יוסעלע פּיינער און זיי האָבען זיך דערפון ענט־זאָגט, דעריבער, כדי דער גאַנצער ספק זאָל נישט פערעפענטליכט ווערען, פאָדער איך אויף צום לעצטען מאָל די אויבענדערמאַנטע פירמע צו די דאָזיגע דין-תורה, און פערפליכטע מיך צו קומען צו די דין-תורה צו וועמען זיי ווילען. אין געגענפאַל וועל איך זיין געצוואונגען די גאַנצע אַנגעלעגענהייט צו פערעפענטליכען.

מיט אַכטונג יוסף מאיר פוקס

ליפּאָווע 45

ווען איהר געהט אריבער די גאַס,

קוקט מיט אָפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אַנ׳אייבינער קאַליקע, אדער גאָר געפינען דעם טויט.

היט זיך. מען זאָל איך נישט איבערפאָהרען.

ענטדעקט א פערשווערונג אויף סטאלינ'ען

מיטגלידער פון דער אפאזיציע האבען געפלאנט א בעפעהל פון ג.פ.או. צו ארעסטירען דעם סאוויעטישען דיקטאטאר. די פערשווערונג איז ענטדעקט געווארען אין דער לעצטער מינוט ביי די טויערען פון קרעמל.

גרויסע ארעסטען פון דער אפאזיציע

ר י ג א. (ספ.) פון מאסקווא מעלדעט מען, אז אין דער לעצטער מינוט איז דארט ענטדעקט געווארען א פערשווערונג אויף סטאלינ'ען. אלע אנפיהרער פון דער פערשווערונג זענען ארעסטירט געווארען.

ל א נ ד א ן. (ספ.) „דיילי קראניקל" מעלדעט פון מאסקווא, אז אין דער לעצטער מינוט איז ענטדעקט געווארען א ברייט-פערצווייגטע פערשווערונג צו ארעסטירען סטאלינ'ען און דערנאך איהם צו ערמארדען. אויפ'ן ארט פון דער איצטיגער רעגירונג האט געזאלט בעשטימט ווערען א טריאומווירא(ט) פון דער אפאזיציע און איין פערזאן, וואס געהער צום איצטיגען צ.ק. פון דער קאמוניסטישער פארטיי. די פערשווערער האבען נאכגעמאכט א פאלשען בעפעהל פון דער ג.פ.או. צו ארעסטירען סטאלינ'ען.

אין דער לעצטער מינוט, ווען די פערשווערער זענען שוין געווען ביים קרעמל, האט מען ענטדעקט די פערשווערונג און אלע אנטיילנעמער זענען ארעסטירט געווארען.

אין לאנד קומען איצט פאר גרויסע ארעסטען פון דער אפאזיציע. צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך אויך 6 הויכע בעאמטע פון ג.פ.או.

דער עניין כותל מערבי בעהאנדעלט געווארן אין ענגלישען פארלאמענט

ל א נ ד א ן, 21. נאוו. (יטא) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט רעפ. קענוואורטי אפעלירט צו דער ענגלישער רעגירונג און בעזוגדערס צום קאלאניאל-מיניסטער, אז מען זאל פעראָרדנען אפצושטעלען די פוי-ארבייטען ביים כותל מערבי, מחמת די דאזיגע האנדלונג איז א פערגוואלדיגונג פון „סטאטוס קווא".

דער אונטערשטאטס-סעקרעטאר ארמסביי גאר האט דערויף געענטפערט, אז איידער עס וועלען ווערען דעם עניין אנגענומען ווערען יורידישע שריט, דארפען נאך אויפגעקלערט ווערען א סך פראגען, וואס האבען א שייכות צום „סטאטוס קווא". עס קאן קיין רייד נישט זיין, האט ווייטער געזאגט ארמסביי גאר, אז די רעגירונג פון לארד פלומער און פון זיין פארגענגער זאל נישט האבען אפגעהיט דעם „סטאטוס קווא", מחמת דער „סטאטוס קווא" פון די הייליגע מקומות איז גאראנטירט דורכ'ן מאנדאט.

מורא'דיגער אויפרייס אין אמוניציע-פאבריק אונטער פאריז.

פ א ר י ז. (אטע) אין ווינצענס אונטער פאריז איז געשעהן פארגעקומען א מורא'דיגער אויפרייס אין אן'אמוניציע-פאבריק. דער אויפרייס איז פארגעקומען אין מאמענט, ווען די ארבייטער האבען פערלאזט די ארבייט און דעריבער איז די צאהל קרבנות פערהעלטניסמעסיג א קליינע: 4 טויטע און א סך שווער-פערוואונדעטע. דעם חילך פון אויפרייס האט מען געהערט אויף 20 מייל ארום. פון אלע הייזער און ווינצענס זענען ארויסגעפאלען די שויבען. דער קריגס-מיניסטער פענלעווע איז תיכף ארויסגעפאהרען אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט אז דער אויפרייס איז פארגעקומען אין מאמענט, ווען די ארבייטער האבען אריבערגעפיהרט א קאסטען אמוניציע פון דער באהן אין סקלאד אריין.

הערמאן זודערמאן געשטארבען

ב ע ר ל י ן. (אטע) נעכטען איז אין בערלין געשטארבען פון א הארץ-אטאק דער בערימטער שריפטשטעלער הער-מאן זודערמאן אין עלטער פון 71 יאהר.

א צייטשריפט פון „קרן קימת" אין פראנקרייך

פ א ר י ז. (יט"א) אין קורצען הויבט אן צו ערשיינען אין פראנקרייך א נייע יודישע אילוסטרירטע צייטשריפט „לא טער רעסטוּרע" (די ניי-ערוואָרבענע ערד). די נייע צייטשריפט ווערט ארויס-געגעבען דורכ'ן יודישען נאציאנאל-פאנד און וועט ענטהאלטען ארטיקלען און מאטעריאלען, וואס זענען נוגע דער ציוניסטישער אויפבוי-טעטיגקייט אין ארץ-ישראל און הויפטזעכליך דעם קרן-קימת. די צייטשריפט וועט אין דער צאהל פון 10000 עקזעמפלארען פונאנ-דערגעשיקט ווערען די שטענדיגע פון יודישען נאציאנאל-פאנד אין פראנקרייך.

ד"ר חיים העלער אנגעקומען קיין אמעריקא

נ י ו - י א ר ק. (י. ט. א.) דא איז אנ-געקומען אויף א קורצען באזוך דער בעקאנטער יודישער געלעהרטער ד"ר חיים העלער פון בערלין, וועלכער איז בעקאנט פון זיינע קאמענטארען צום תנ"ך און תלמוד.

ד"ר העלער וועט אין אמעריקא אין די ענינים פון ארטאדאקסישען רבנים-סעמינאר מיט וועלכען ער פיהרט אן אין דייטשלאנד.

וועגען דער פערשארפונג פון דער נאטוראליזאציע אין דאנציג.

ד א נ צ י ג. (י. ט. א.) די יודישע טעלעגראפען-אגענטור האט שוין געהאט מיטגעטיילט, אז דער נאטוראליזאציע-אבצאהל פאר די אויסלענדער אין דער פרייעשטאט דאנציג איז געהעכערט געווא-רען ביז'ן סכום 5000 גילדען. די סא-ציאליסטישע פאלקס-טאגס-פראקציע האט אין דעם ענין איצט געגעבען אן'ער-קלערונג, אז דער דאזיגער אבצאהל איז נישט קיין איינהייטליכער, נאר דאס מאק-סימום. מען וועט זיך אבער רעכענען לויט דעם סאציאלען מצב פון דעם נא-טוראליזירונגס-קאנדידאט.

מיסבריכען בעגאנגען א הויכער מאגיסטראט בעאמטער

(פ) דער מאגיסטראט האט ענטדעקט מיסברויכען אין דער בוי-אפטיילונג, וואס עס איז בעגאנגען איינער פון די העכערע בעאמטע און בעציהונג צו די אינטערעסאנטען.

אויפ'ן סמך פון די דערהאלטענע בעווייזען, האט דער שטאט-פרעזידענט אפגעשטעלט דעם אינזש. ס. אין זיין אמט און דעם עניין איבערגעגעבען דער דיסציפלינאר-קאמיסיע.

ניט דאס פובליקום פאר'ן בעאמטען נאר דער בעאמטער פאר'ן פובליקום.

(§) דער לייטער פון פרידענס-גע-ריכט ריכטער שיטניצקי האט ארויסגע-געבען א צירקולאר פאר די געריכטס-בעאמטע, אין וועלכען זיי ווערען אויפ-געפאדערט צו טראקטירען אלע אינטע-רעסאנטען העפליך און געדולדיג זיי אויסהערען. דער בעאמטער, זאגט זיך אין צירקולאר, דארף זיך נישט אויפרע-גען, נאר ענטפערן רוהיג אויף די פרא-גען פון די אינטערעסאנטען, געדענקען-דיג, אז דאס פובליקום איז נישט פאר'ן בעאמטען, נאר דער בעאמטער פאר'ן פובליקום.

געגרינדעט אבוי-קאאפעראטיוו ביים האנדווערקער קלוב פאלודנ. 4

(—) אין לאקאל פון האנדווערקער קלוב פאלודניאווא 4 איז נעכטען אוועקגעפערגעקומען א גרויסע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען צו גרינדען א האנדווערקער-בוי - קאאפע-ראטיוו. עס איז אויסגעוועהלט געווארען אן'ארגאניזיר-קאמיסיע, וועלכע בעשטעהט פון די ה"ה דירעקטאר אירדי נאנס, ראזשאנסקי, כאלאמסקי און נא-לובאוויטש.

די מיטגלידער האבען אויפ'ן ארט געצייכענט 145 פאיען צו 200 זל..

לאסקער קאמארניק זיך דערשאסען

(§) מיט עטליכע טעג צוריק איז אפ-געשטעלט געווארען אין זיין טעטיגקייט דער לאסקער קאמארניק אפאלינארי משעשעלסקי, וועלכער האט זיך דאס זעהר צום הארץ גענומען. נעכטען האבען די שכנים פלוצלינג דערהערט א רעוואלווער-שאס, וואס האט זיך געטראגען פון קאמארניק'ס וואוינונג. ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט, איז ער בעגאנגען זעלבסטמארד, שיסענדיג זיך אין קאפ, פון וואס ער איז געבליבען טויט אויפ'ן ארט.

אויפ'ן ארט איז אנגעקומען די גע-ריכטליך-מעדיצינישע מאכט.

כוליגאנעס רייסן אראפ די קליידער פון א יודיש מיידעל

שלאגען זי מיט נאגייקעס אויפ'ן נאקעטען לייב און פערשיטען איהרע וואונדען מיט גליהענדער אש.

ווילדער בעסטיאלישער אנפאל אויף א יודישע ארבייטערין אין באברויסק

ר י ג א. (אטע) פון מאסקווא מעלדעט מען, אז אין דער פאבריק „קראסני אק-טיאבר" אין באברויסק איז פארגעקומען אן'אונערהערטער שענדליכער פאל, וואס האט מיט זיין בעסטיאליטעט און נידערטרעכטיגקייט קיין גלייכען נישט אין די צוויליזירטע לענדער. אין דער דאזיגער פאבריק האט געארבייט א יו-דישע ארבייטערין בארשאק. די נישט-יודישע ארבייטער האבען זי שטענדיג פערפאלגט און געפייניגט. מיט א פאר טעג צוריק ווען בארשאק איז געשטאנען ביי דער ארבייט, זענען צו איהר צו 3 עלטערע ארבייטער-קאמוניסטען און אראבגעריסען פון איהר די קליידער און זי געשלאגען מיט א נאגייקע אויפ'ן נא-קעטען לייב. ווען זי איז שוין געלעגען א צושלאגענע אויף דער ערד האבען זיי אויפ'ן פערוואונדעטען לייב ארויפגע-שיט קאכיגע אש, שרייענדיג בעת מעשה צו די אנדערע ארבייטער: „קוקט, וואס מיר טוען מיט א יודישקע!"

די אנוועזענדע קאמוניסטען און קאמ-סאמאלצעס האבען זיך גלייכגילטיג צו-געקוקט צו די בארבארישע מעשים פון זייערע צווילדערוועטע חברים.

די רוסישע קאמוניסטישע צייטונגען אין באברויסק און אין מינסק האבען נישט רעאגירט אויף דעם ווילדען אקט. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די באברויסקער קאמוניסטישע אר-גאניזאציע און די דירעקציע פון דער פאבריק האבען נישט געוואלט אננעמען קיין שום אנקלאגע פון דער געלומענער. ווי עס מעלדעט „וויעטשערניא מאס-קווא" איז אן'ענהליכער פאל פארגעקו-מען אין מאסקווא, וואו די איינוואוינער פון א געוויסען הויז האבען פערפייניגט זייער יודישען שכן קאווארנאצקי מיט זיין גאנצער פאמיליע.

3 חדשים תפיסה פאר א טעוועלע שאקאלאד

(§) דעם 12. אויגוסט ד. י. 11 אוועגד איז אין דער טייי-האלע פון מלכה משאפניק אויף פעטריקאווער 127 אריין עפעס אן'אונבעקאנטער פערשוין און פערלאנגט טיי מיט קוכלעך. נאכ'ן אפ-עסען האט ער פערלאנגט שאקאלאד. עס האט איהם אבער נישט געפאלען אין טעוועלע און א צווייטעס, ביז מלכה משאפניק האט זיך ארויפגעשטעלט אויפ'ן טיש און געוואלט אראפנעמען פון דער אויבערשטער פאליצע א טעוועלע שאקאלאד. אין זעלבען מאמענט האט דער אונבעקאנטער איהר דערלאנגט פון הינטערוויילעכס א זעץ איבער'ן קאפ, פון וואס זי איז אראפגעפאלען א פערבלו-טיגטע אויף דער ערד. אין זעלבען מא-מענט איז דער אונבעקאנטער ארויסגע-לאפען. פרוי משאפניק האט זיך אבער גיך אויפגעהויבען און נאכגעיאגט דעם פערשוין. דורכגעהער האבען איהם גע-כאפט און איבערגעגעבען דער פאליציי. עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז זיין נאמען איז באגרושיק באנופאצי, 18 יאהר אלט.

נעכטען איז ער געשטאנען פאר'ן גע-ריכט און פער'משפט געווארען צו 3 חדשים תפיסה, אריינרעכענענדיג דעם פרעווענציע-ארעסט.

„אדראטשעניענס" פאר סטודענטען וואס שטודירען אין אויסלאנד.

(§) די מיליטער-מאכט האט בעקו-מען א צירקולאר פון קריגס-מיניסטער-יום, לויט וועלכען די 1906-ער, וואס זע-נען אנערקענט געווארען פאר פעהיג צום מיליטער-דינסט און בעקומען קאטעגא-ריע „א" קאנען געניסען פון דער אדראט-שעניע אויב זיי שטודירען אין לאנד און אין אויסלאנד ביז'ן 1. יולי פונ'ם קאלענדאר-יאהר אין וועלכען זיי ווערען אלט 25 יאהר. נאכ'ן אפלויף פון דער מאנטען טערמין קאנען זיי די „אדרא-טשעניע" פערלענגערט ווערען אויף נאך 1 יאהר, כדי צו פערענדיגען דאס שטודיום.

דאס ערמייגלען דורך די קאנסולאטען אלערליי הנחות וועלען צוריקגעהאלטען ווערען, ווייל דער טערמין פון אדראט-שעניעס פאר די יאהרגאנג 1903 און 1904 ענדיגט זיך דעם 30. יוני 1929.

א גנבה אויפ'ן פאבריקס-ווקזאל

(§) בעת די צפון'דיגע טראנספארט-געזעלשאפט האט נעכטען געשיקט אויף דעם פאבריקס-וואקזאל אפנעמען לאדונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז עס פעהלען עטליכע קאסטענס מיט גארן און ווערט פון 7000 -זל.. ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט איז די גנבה געשעהן בעתץ אויסלאדענען די קאסטענס פון וואגאן אויף דער ראמפע פון דער צאל-קאמער. פאליציי פיהרט אנ'אויספאר-שונג.

באהן-וויאדוקט איבער טראמוואיאווא און ווישאקא גאסען.

(וו) אויף דער לעצטער זיצונג פון באהן-ראט, וואס איז פארגעקומען אין קאמוניקאציע-מיניסטעריום, איז דער פרעזעס פון לאדזשער שטאט-ראט אינזש. האלצגרעבער ארויסגעטרעטען מיט א דרינגענדען פארשלאג וועגען אויסבויען א מישא-סטאציע אין ווידזעוו און וועגען בויען א באהן-וויאדוקט, כדי צו פערבינ-דען די טראמוואיאווא מיט דער וויסא-קא גאס. דער באהן-ראט האט דעם דרינגענדען פארשלאג בעטראכט און בעשלאסען צו ווענדען זיך צום קאמוני-קאציע-מיניסטעריום וועגען ארייננשטע-לען אנ'ענטשפרעכענדע פאזיציע אין בודזשעט פון יאהר 1929—30 פאר דעם צוועק.

Dr. med. Adam BENDER

ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען

Przejazd 30, Telef. 54-68.

5809 — נעמט אן פון 5—7 נאכמיטאג.

פלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

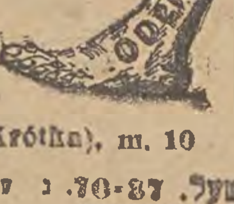

Traugutta 5 (Krótka), m. 10

טעל. 70-87. נ עמט אן פון 11—2 און 4—7 8

[illegible]

(מינער-אויגען-אנשטאלט אין לאגערן).

[illegible]

Dr. Niewiażski

האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד.

ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 12-81.

שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7.

[illegible]

Dr. med. A. Mazur

ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק הייטען אויך שטום און שפראך-פעהלער

האט זיך איבערגעצויגען אויף ווסכאדניא 65

איינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46) טעל. 66-01

Dr. Wołkowyski

צוריקגעקעהרט

און זיך איבערגעצויגען אויף צעגיעלניאנא 25

טעלעפאן 26-87

ספעציאל-ארצט פאר הויט-, ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזען בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10, 12—2 און 4—8 אווענד.

בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

הייל[ונג] מיטן [דירעקט] שטראהלען און דיאטעריע

Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-98

פון 8—10, 5—8, פרויען 3—4.

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

וואוינט יעצט

פיעטריקאווער 10, טעלעפ. 31-86

נעמט אן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאכם

ד"ר א. ס. טענענבוים

וואלטשאנסקא 4, טעל. 40-25

אינערליכע קראנקהייטען

איז צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 6—7 נאכם.

— אלע יודען —

ערלעדיגען זייערע רעכטס-קאנסולטאנטען-ארבייטען אינם לאנגיעהריגען קאמפעטענטן-ביורא

זינגער, „ארגוס" זאבאדניא — 86 —

טראגט פארטער.

לאדזער טאגעבלאט

די רעדאקציע נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

א רעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע געהט ביי אונז... „צו שנעל"

„אין דייטשלאנד רויכערען אלע קוימענס, און ביי אונז וואס"...

אזוי האט מיט יאהרען צוריק געזאגט דער בטחאוסטער ענדעקישער פיהרער ראמאן דמאווסקי, ווען ער האט זיך אומגעקעהרט פון פאריז קיין פוילען.

דמאווסקי איז טאקע אנ'ענדעק און א גרויסער שאוויניסט, אבער אין זיינע ווערטער ליגט א סך אמת. א גאנצע רייה רעגירונגען ביי אונז האבען נישט נאר נישט צוגעהאלפען דער געהעריגער ענטוויקלונג פון דער פראדוקציע, נאר זאגאר געשטערט. ווער געדענקט עס נישט דעם ארויסרוף, וואס פרעמיער וולאדיסלאוו גראבסקי האט אמאל געווארפען דער לאדזער אינדוסטריע. פוילען איז אנ'אגראר-לאנד און מען טאר נישט צו פיל שטיצען די אינדוסטריע צום שאדען פון דער אגראר-ווירטשאפט.

גראבסקי איז שוין לאנג נישטא, אבער פון פרעזעס פון „באנק פאלסקי" האבען מיר ווידער געהערט דבורים, אז די פוילישע פראדוקציע ענטוויקעלט זיך צו שנעל...

אמת, די „באנק פאלסקי" איז ביי אונז נישט אינגאנצען קיין מלוכה-אינסטיטוציע. דער פריוואטער קאפיטאל האט דא אויך א גרויסע דעה. ווייסען מיר דאך אבער אלע, וועלכע קרבנות די מלוכה האט געבראכט אויף צו סטאביליזירען דעם זלאטי. מיר צאהלען יעהרליך צעהנדליגער מיליאנען זלאטיס פראצענט און דאס בדקומיינע געלד פון דער אמעריקאנער הלואה ליגט אין „באנק פאלסקי" אויף אונטערצוהאלטען דעם קורס פון זלאטי. ווען עס קומט אבער צו דער אינדוסטריע, איז קיין קרעדיטען נישטא.

מיילמאל מאכט עס דעם איינדרוק, אז איין האנט ווייס ביי אונז נישט, וואס די צווייטע טוט. אט האבען מיר אקערשט געהאט „א וואך פון זעלבסטאויסקום". אבער אנשטאט צו העלפען דער היימישער פראדוקציע און מאכען זי ביסלעכווייז קאנקורענצפעהיג לגבי דער אויסלענדישער, בעקלאגט מען זיך ביי אונז, אז די פראדוקציע איז שוין איצט צו גרויס...

נאר לאמיר בעסער אפערירען מיט ציפער. פאר אונז ליגט דער האנדעלס-בילאנס פאר'ן חודש אקטאבער. ווי מיר ווייסען, איז דער האנדעלס-דעפיציט אין לעצטען חדש אויף כמעט 30 מיליאן קלענער, ווי אין סעפטעמבער. ווען מיר בעקוקען זיך אבער נעהנטער מיט די בעזונדערע פאזיציעס, דאן איז די לאגע שוין נישט אזוי פרייליך. לאמיר זיך נישט פערגעסען, אז דער חדש אקטאבער דאס איז די צייט פון אנהויב דרעשען. ווען דער פויער, וועלכער מוז בעצאהלען די עטליכע גילדען שטייער, אדער קויפען א פאר שטיוועל, פערקויפט דאס ביסעל תבואה, דעם לעצטען ביסען, וואס ער שפארט אפ. לאמיר אויך נישט פערגעסען, אז אין הערבסט פערקויפט אויך דער פויער די „איבעריגע" קוה, אדער פערד, ווייל ער האט נישט קיין פאשע, בעזונדערס הייער, ווען רעגענס האבען קאליע-געמאכט דעם היי-שניט. זעהען מיר טאקי, אז תבואה, קארטאפעל און אנד. שפייז-פראדוקטען האבען מיר אין אקטאבער ארויסגעפיהרט אויף קנאפע 19 מיליאן מעהר ווי אין פאריגען חדש. עס האט זיך אויך פערגרעסערט אויף איבער א מיליאן דער עקספארט פון בהמות. גלייכצייטיג איז געוואקסען דער אימפארט פון בהמה'שע פעטסען אויף גאנצע 11 מיליאן.

וואס בעטייט עס? דאס הייסט, אז מיר פיהרען ארויס לעבעדיגע בהמות, ווי קוה, חזירים און א. וו. און פיהרען אריין צוריק שוין איבערגעארבייטע, אין פארם פון פעטסען, מיר פיהרען ארויס דאס רוב האלץ אין רויען צושטאנד. אנשטאט עס צו בעארבייטען אין לאנד און דאן ארויספיהרען. מיר פיהרען ארויס גערשטען און פיהרען עס אריין צוריק אין פארם פון גרויפען (דאס פאסירט אויך).

אזוי-ארום זעהען מיר, אז די פערבעסערונג פון האנדעלס-בילאנס איז, ליידער, נאר א צופעליגע, און איז טיילווייז פערבונדען מיט'ן אנהויב פון שניט-יאהר און פערשידענע צופעליגע סבות. א גרינדליכע פערבעסערונג קען פארקומען נאר דאן, ווען מיר וועלען זיך נישט בעגניגענען מיט גאסען דעמאנסטראציעס פון קארפא-ראנטען אין די אדער יענע היטעלעך, נאר ווען עס וועט געענדערט ווערען די גאנצע ווירטשאפטליכע פאליטיק און עס וועלען פארקומען גרינדליכע רעפארמען אויף אלע געביטען פון לעבען. דאס האבען מיר שוין נישט איינמאל בעטאנט. דאס געהערט אבער צו די זאכען, וואס עס שאדט נישט, אז מען דערמאנט עס אן איבעריגען מאל.

נ. ה.

נחום סאקאלאוו און אסקאר וואסערמאן אין לייפציג

געזאמעלט 60,000 מארק פאר'ן „קרן-היסוד".

בערלין. (י.ט.א.) די טעג איז דא אנגעקומען דער פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נחום סאקאלאוו, וועלכער האט פערבראכט א פאר טעג אין בערלין און איז אפגעפאהרען צוזאמען מיט ד"ר מארטין ראזענבלאט קיין לייפציג. ער איז בעגריסט געווארען דורך א גרויסען עולם ציוניסטען. דעם זעלבען אווענד איז אין זאל פון צענטראל-טעאטער אין לייפציג פארגעקומען א גרויסער קרן-היסוד-באנקעט מיט'ן אנטייל פון איניגע פערזאן. דירעקטאר אסקאר וואסערמאן האט געהאלטען א הייסע רעדע וועגען דער בעדייטונג פון ארץ-ישראל פאר'ן יודענטום און האט אנגעוויזען דאס הגם פון די פרוכטען פון דער ארבייט וועט געניסען ערשט דער צווייטער דור איז דאך דער חוב פון איצטיגען דור צוגרייטען דעם באדען פאר דער אויפבוי-ארבייט.

נחום סאקאלאוו האט געשילדערט די ווירטשאפטליכע און פאליטישע לאגע אין ארץ-ישראל און פערופענדיג זיך אויפ'ן געשפרעך מיט'ן נייעם נציב-העליון סער רזשאן טשענסעלאר האט ה' סאקאלאוו ערקלערט, אז דאס איבערנעמען דעם אמט דורכ'ן נייעם נציב-העליון בעדייט אין געוויסען זין, אנ'אנהויב פון א נייער עפאכע אין ארץ-ישראל, וואס פאלט צונויף מיט גייעם ווירטשאפטליכען אויפשוואונג אין לאנד. די רעדע פון נחום סאקאלאוו האט ארויסגערופען א שטארקע בעגייסטערונג צווישען די אנוועזענדע. בעת'ן באנקעט איז געזאמעלט געווארען 60,000 מארק פאר'ן „קרן-היסוד".

די רומענישע רעגירונג גרייט צו אנ'אלגעמיינע אמנעסטיע.

צעהנדליגער יודען וועלען אמנעסטירט ווערען.

בוקארעשט. (יט"א) פון די רעגירונגס-קרייזען ווערט מיטגעטיילט, אז דער מיניסטערען-ראט גרייט צו א אמנעסטיע-דעקרעט, וועלכער וועט פערעפענטליכט ווערען דעם 1-טען דעצעמבער ה. י. עס וועלען אמנעסטירט ווערען נישט נאר פאליטישע פערברעכען, נאר אויך אלע פערברעכען פון דער מלחמה-צייט. עס וועלען אזוי ארום ליקווידירט ווערען 30 טויזענד פראצעסען, וועלכע געפינען זיך ביי די מיליטער-געריכטען, צווישען וועלכע דער גרעסטער פראצענט זענען יודען. די ידיעה וועגען דער אמנעסטיע האט ארויסגערופען איבער'ן גאנצען לאנד בכלל און דער יודישער בעפעלקערונג בפרט א גרויסע פרייד.

די „פרעמדע" אין ענגלאנד

ענגלישע רעגירונג וויל פערוואנדלען „צייטווייליגען פרעמדען-געזעץ" אין א שטענדיגען.

לאנדאן. (י.ט.א.) דער ענגלישער אינערן-מיניסטער סער דזשאנסאן היקס האט מיטגעטיילט אין פארלאמענט דאס די ענגלישע רעגירונג האט בדעה אריינצוטראגען בעת דער נעהענסטער פארלאמענט-סעסיע א ביל וועגען מערוואנדלען דעם ביז-איצט צייטווייליגען „פרעמדען-געזעץ" אין א שטענדיגען געזעץ. די דאזיגע מיטטיילונג האט דער אינערן-מיניסטער אפגעגעבען אין צוזאמענהאנג מיט'ן פארשלאג פון ארבייטער-דעפוטאט דזשארדזש לאנסבורג וועגען אפשאפען דעם „פרעמדען בעגרענצינגס-געזעץ" יאהר 1919. בעגרינדענדיג דעם פארשלאג דערמיט, דאס איצט זענען שוין אפגעפאלען אלע מאטיווען, וואס זענען געווען אקטועל בעת דער געזעץ איז איינגעפיהרט געווארען און דאס פרייע אזיל-רעכט פאר פרעמדע בירגער דארף צוריקגעשטעלט ווערען. דער אינערן-מיניסטער האט מיטגעטיילט, דאס די צאהל אונגעוואונשענע פרעמדע, וואס בעקומען נישט קיין ערלויבניש צו קומען קיין ענגלאנד פערקלענערט זיך פון יאהר צו יאהר (אין יאהר 1925 — 2,414 אין יאהר — 1927 — 2,092. אין יאהר 1928 — 1534) און איז איצט קלענער ווי דעמאלסט ווען אינערן-מיניסטער איז געווען הענדערסאן פון דער ליבור-פארטיי.

די צאהל דעפארטירטע בעטרעפט אין יאהר 1926 — 285 פערזאן. אין יאהר 1928 — 202 פערזאן. די דעפארטאציעס ווערען דורכגעפיהרט אויפ'ן סמך פון א געריכטס-אורטייל.

—o—

א קינד מיט 24 פינגער.

ראוונא. אין ראוונער קראנקען-קאסע איז געבראכט געווארען אנ'עלף חדשים'דיג געזונד קינד, נאר מיט 24 פינגערלעך, ד. ה. אנשטאט צו 5 פינגער אויף יעדע האנד און פוס, האט דאס קינד צו 6 פינגער.

ווי זעהט אויס אין פוילען די יודישע ביכער-פראדוקציע.

די צאהל יודישע און העברעאישע ביכער און זייער טיראזש האלטען אין איין פאלען.

ווארשא. (יט"א) אין דעם „סטאטיסטישען יאהר-בוך פון יאהר 1928" זענען פערעפענטליכט געווארען א רייה אינטערעסאנטע טאבעלען וועגען דער ביכער-פראדוקציע אין פוילען אין משך פון יאהר 1927 אין פערשידענע שפראכען. די יודישע און העברעאישע ביכער זענען אריינגערעכענט אין איין רובריק, דעריבער איז נישט מעגליך דורכצופיהרען אנ'אנאליז פון די ציפערן, וואס זענען נוגע די יודישע און העברעאישע ביכער בעזונדער.

סך-הכל זענען אין יאהר 1927 ארויסגעגעבען געווארען אין פוילען 7,405 ביכער (מיט א טיראזש פון 23,996,900 עקזעמפלארען) אין דער צאהל 6204 אין דער פוילישער שפראך, 5,17 אין דער העברעאישער און יודישער שפראך, 321 אין דער אוקראינישער, 68 אין דער דייטשער, 78 אין דער רוסישער און 72 אין דער ווייס-רוסישער שפראך.

אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1926 האט זיך די ביכער-פראדוקציע אין יאהר 1927 אין לאנד-מאסשטאב פערגרעסערט אויף 16,8%. די צאהל פוילישע ביכער האט זיך פערגרעסערט מיט 18,3%, דאגעגען האט זיך די צאהל יודיש-העברעאישע ביכער אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1926 פערקלענערט מיט 12,9%. נאך בולטער האט זיך ארויסגעוויזען דאס זינקען פון דער יודיש-העברעאישער ביכער-פראדוקציע, ווען מען פערגלייכט נישט די צאהל ביכער, נאר די צאהל געדרוקטע עקזעמפלארען — דעם אלגעמיינעם טיראזש, בעת אין יאהר 1926 האט דער טיראזש פון אלע יודישע און העברעאישע ביכער בעטראפען 4,8% פון אלגעמיינעם טיראזש איז אין יאהר 1926 דער פראצענט-זאץ פון יודיש-העברעאישען טיראזש לגבי דעם אלגעמיינעם געפאלען ביז 4,07 פראצ. אין יאהר 1927 ביז 2,8%.

בעת דער טיראזש פון די פוילישע ביכער האט זיך אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1926 פערגרעסערט מיט 11,2% (דורכשניט-טיראזש אין יאהר 1927 — 3509 עקזעמפלארען) האט זיך דער טיראזש פון די יודישע און העברעאישע ביכער פערקלענערט אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1926 מיט 23,3%. דער דורכשניט-טיראזש אין יאהר 1927 בעטרעפט 1301 עקזעמפלארען (אין יאהר 1926 — 1479. אין יאהר 1925 — כמעט 2122).

אין יאהר 1927 זענען ארויסגעגעבען געווארען 100 רעליגיעזע ביכער אין דער העברעאישער און יודישער שפראך, דאס מאכט אויס 21 פראצ. פון דער גאנצער יודיש-העברעאישער ביכער-פראדוקציע. (אין יאהר 1926 26 פראצ.) בעת צווישען די פוילישע ביכער פערנעמען ביכער מיט רעליגיעזען אינהאלט נאר 6,9 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל. די רעליגיעזע ביכער בעטרעפען 24,5 פראצ. פון גאנצען יודיש-העברעאישען ביכער-טיראזש אין 9,7 פראצ. פון גאנצען פוילישען ביכער-טיראזש.

וואס איז שייך וויסענשאפטליכע ווערק זענען אין יאהר 1927 ערשינען אין דער יודישער און העברעאישער שפראך: היסטארישע ביכער — 26, פאליטיק און פובליציסטיק — 23, מעדיצין און היגיענע — 22, פעדאגאגיק — 5.

דעם ערשטען ארט לויט דער צאהל פערנעמט צווישען די יודישע און העברעאישע ביכער בעלעטריסטיק און פאעזיע — 87,7 פראצ. (195 ביכער). צווישען די פוילישע ביכער בעטרעפט די דאזיגע קאטעגאריע ביכער — 15,1 פראצ. דער דורכשניטליכער טיראזש פון א יודיש אדער העברעאיש ליטעראריש בוך בעטרעפט 1,107 עקזעמפלארען. (אין יאהר 1926 — 987 עקזעמפלארען).

3 מערקווירדיגע אלטיטשקע

א 99-יעהריגע, וואס ווייס ניט פון קראנקהייט און מעלט.- א 105-יעהריגער, וואס ארבייט נאך טוגטער

אין דובלין (אירלאנד) און אומגעגענד לעבען דריי מערקווירדיגע אלטיטשקע, וועמענס געבורטס-טאג פאלט אויס אין איין דאטום.

הענרי פ. לעטשמאן איז דער עלטסטער פראקוראר אין אירלאנד. ער איז צוויי און נייצניג יאהר אלט און האלט אן דעם דאזיגען פאסטען אין דובלין שוין ניין און זעכציג יאהר.

לעטשמאן האט פאר דער גאנצער צייט נישט פערפעהלט צו קומען א טאג אין זיין ביורא צוליב קראנקהייט. עס האבען פאסירט אנדערע פאלען, וואס האבען איהם אפגעהאלטען פון ערפילען זיינע פליכטען, אבער קראנק איז ער קיינמאל נישט געווען.

דער אלטיטשקער טראגט קיינמאל נישט קיין אויבער-מאנטעל, אפילו נישט אין קאלטסטען וועטער, און ער איז נאך איצט אויך געזונד און שטארק אויף אלע גלידער און חושים.

דער צווייטער זקן איז ראבינסאן, דער עלטסטער פיש-פאנגער אין לאנד. ער וואוינט נישט ווייט פון דובלין. ער איז אלט הונדערט מיט פינף יאהר און איז געזונד און שטארק און פאנגט נאך פיש אזוי ווי אין זיינע יונגערע יאהרען. ער וואוינט צוזאמען מיט זיין פינף און זיבציג יעהריגען זוהן. דער בעל-הבית איז ער, דער אלטער און דער זוהן ארבייט ביי איהם, העלפט איהם פאנגען, פאקען און פערקויפען די פיש און קריגט פון טאטען וועכענטליכען געהאלט.

אין דובלין וואוינט אויך א פינף און צוואנציג-יעהריגע פרוי טהאמפסאן, וועלכע האט אמאל געהאט א מארק-געשעפט. איצט איז זי א הויז-אייגענטימערין. קאכט אליין, באקט אליין און טוט אלע הויזליכע ארבייט.

די אלטע האט א געוואוינהייט, אז אלע אין דער פריה מאכט זי א צעהן-וויאָרסט-מינוטען'שפאציר. עס מעג דונערן און בליצען, רעגענען, אדער שנייען, איהרע צעהן וויארסט מוז זי דורכגעהן. די אלטיטשקע זאגט, אז איהר לאנגער פעסליבער שפאציר האלט איהר אויף די פיס.

וואס עקשנות קאן אויפטון!

א בריף פון ווארשא, (ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט") — פון מ. ס.

עס איז געווען א טריבער הערבסט-טאג, ווען דער טעלעפאן האט געקלונגען און איך בין איינגעלאדען געווארען אויף א פרעסע-אויספלוג, אונטער דער שטאט. דאס וועטער איז גארנישט געווען צוגעפאסט פאר אנ'אויספלוג אין א וואלד. די רייזע האט אויך „אנ'אונפאר-זיך" נישט איבעריג געלאקט. בעזוכען אנ'אנשטאלט, ענליך צו פיל זעלבסגלייכען, און נאכהער אנשרייבען עטליכע קאמפלימענטען-שורות, געהערט נישט צו דעם פערגעניגען פון דער שרייבער-מלאכה. איך האב זיך טאקע אין דער ערשטער מינוט געפרובט ארויסדרעהען פון דעם עסק. דאס האט זיך מיר אבער נישט איינגעגעבען און אין געזעלשאפט פון חברים-זשורנאליסטען האב איך בעזוכט די סאנאטאריע פאר קינדער אויפ'ן נאמען פון וול. מעדעם, וואס האט אויסגעשפרייט איהרע געצעלטען אין וואלדערט מעדזעשין, וואס ליגט הינטער ווארשא.

אויב איך שרייב איצט די דאזיגע שורות, איז עס נישט צוליב העפליכקייט וועגען, ביכער צוליב דאנקבארקייט, פאר דעם הייפעל מענשען עקשנים, וואס האבען בעוויזען, וואס עקשנות קאן אויפטון. געווען איז עס מיט 3 יאהר צוריק אין יאהר 1926. דאס פוילישע יודענטום — רואינירט און צעבראכען עקאנאמיש. „גראבסקי'ס עגלה" האט געארבייט מעשים. דער יודישער ארבייטער דאפעלט צובראכען און פערארעמט. אויף דער יודישער גאס האט געהערשט אנ'אפאטיע אין אפגעלאזיגקייט. די יודישע פאלקס-שולען, וועלכע זענען נאך געשטאנען כמעט אין זייער ערשטער ענטוויקלונגס-סטאדיע, פון קיינעם פון דער אויסערער וועלט נישט אנערקענט, פון פיל בעקעמפט, אדער אויסגעלאכט, האט געהאט צו קעמפען פאר איהר אנערקענונג און עקזיסטענץ. די קינדער פון די יודישע שולען, די ארימסטע פון די משה'לעך און שלמה'לעך, הונגעריג, נאקעט און מיט א גרויסען פראצענט-טייל טובערקולאז. די איינציגע יודישע ארבייטער-קינדער-קאלאניע ווערט ליקווידירט, ווייל עס איז נישטא צו בעצאהלען דירה-געלד פאר דעם געדונגענעם הויז, אונטער דער שטאט. דעמאלס האט זיך געפונען א גרופע מענשען, משוגעים, עקשנים, וואס האט צוזאמענגענומען די קינדער פון דער ליקווידירטער קאלאניע און... געגרינדעט אנ'אייגענע קינדער-סאנאטאריע.

אפגעלאפען איז פון דעמאלס סך-הכל דריי יאהר און איצט ווערען מיר, יודישע פעדער-מענשען, געפיהרט אין דער סאנאטאריע, וועלכע האט זיך נישט צו שעמען מיט איהר אויסזעהען און פערגעם, פאר עהנליכע אינסטיטוציעס אין לאנד און אין אויסלאנד.

די סאנאטאריע האט זיך געעפענט מיט 80 ערטער; אין איצטיגען מאמענט זענען דא זומער 150, און ווינטער — 100 ערטער. פאר די באלד 3 יאהר זענען דורך דעם אנשטאלט דורכגעגאנגען צוזאמען מיט די קינדער, וואס געפינען זיך איצט אין סאנאטאריע 1471 קינדער.

די קינדער האבען פערבראכט אין סאנאטאריע: 1 חודש — 839 קינדער, פון 1½ ביז 2 חדשים — 370 קינדער; 3 חדשים — 130, 4 און מעהר חדשים — 48 קינדער. חוץ קינדער פון ווארשע האבען אין דער סאנאטאריע אויך פערבראכט קינדער פון דער פראווינץ ווי: ווילנע, גראדנע, ביאליסטאק, לאדז, טשענסטאכאוו און אנדערע.

די סאנאטאריע פערמאגט איצט אנ'אייגענע לאבאראטאריע אויף אנאליזען, א קווארץ-לאמפען-גאבינעט און אנדערע הייל-איינריכטונגען. די קינדער פערבעסערן זיך שנעל און נעמען צו אין וואג. דורכשניטליך נעמט א קינד צו 2—5 קלג. עס זענען נישט זעלטען געווען פאלען, ווען קינדער האבען צוגענומען צו 5 און אפילו 10 קילא.

דאס אויסהאלטען א קינד קאסט דעם אנשטאלט זומער — 150 גילדען, און ווינטער — 175 גילדען א חודש. דורכמאכענדיג דעם ערשטען דערגרערונג הויבט אן די סאנאטאריע פאר די קינדער פון דער יודישער ארימקייט אינגציגווייז זיך ערקבערן די אנערקענונג פון דער אויסערליכער וועלט. דער ווארשעווער מאגיסטראט, אט דער שלעכטער מלאך פאר דער 40-פראצענטיגער טייל פון דער בעפעלקערונג פון דער פוילישער הויפט-שטאט, זאגט בעל-כורחו „אמן". 50 קינדער ווערען אויסגעהאלטען אין דער סאנאטאריע דורכ'ן מאגיסטראט. די וויזיטאטארען פון מאגיסטראט, וואס בעזוכען די אנשטאלט (און געווען זענען דאס הונדערט-פראצענטיגע „כארעקטס") בלייבען אהן לשון. וואס ס'האט זיי אמערסטענס גענומען, נעבען דער מוסטערהאפטער ארדנונג און זארגפעליגע אומגעהען מיט די קינדער, איז געווען, די כמעט איבערגעטריבענע ריינליכקייט. אט אזוי דערצעהלט מען אונז, האבען זיי זיך גע'חודיש'ט, זעהט דאס אויס דער „יודישער שמוץ".

אויב אבער די סאנאטאריע האט זיך שוין, ווי עס איז ערווארבען די אנערקענונג פון דער אויסערליכער וועלט, איז עס פון דער גואישער. דאס קלינגט כמעט, אנ'אנעקדאט, אבער אזוי איז עס. דער ווארשעווער מאגיסטראט סובסידירט שוין, אמת נאך ווייניג די סאנאטאריע, אבער די יודישע קהלה, די אינסטיטוציע, וועמען אזא אנשטאלט ווי א מוסטערהאפטע סאנאטאריע פאר קינדער פון דער יודישער ארימקייט, דארף אמערסטען זיין נאהענט צום הארצען — שטעהט פון דערווייטענס. די קהלה דעה-זאגער האבען צייט אויף ארומרייסען זיך, אויף אונטערשטעלען זיך געגענזייטיג א פוס, אויף מאכען פאראדען, אבער נישט אויף טראכטען פאר א יודישע קינדער-סאנאטאריע.

אויך דער „טאז", וועלכע פיהרט איהר טעטיגקייט צווישען דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג פון דער פוילישער רעפובליק, און וועלכע האט, זאל עס געזאגט ווערען צו איהר לויב, פיל אויף דעם געביט אויפגעטון, אנערקענט נאך נישט די מעדעם-סאנאטאריע. דאס קלינגט אונגלויבליך, כמעט ווי איינמעגליך, אבער אזוי גיט מען אונז איבער און מיר האבען נישט קיין שום גרונד נישט צו גלויבען אונזערע אינפארמאטארען.

די אנשטאלט, וועלכע איז אנ'איינציגע פון דעם מין, וואס דאס פוילישע יודענטום בכלל און די יודישע ארבייטער אין פוילען בפרט, פערמאגט, מוז איצט ווייטער פיהרען א שווערען קאמף פאר איהר עקזיסטענץ. דער דעפיציט פון אנשטאלט בעטרעפט לערך 40 000 זל. חוץ דעם נויטיגט זיך די אנשטאלט אין נייעם באדען. די 4 מארג וואלד, וואס געהערען צו דער סאנאטאריע, זענען שוין צו ווייניג. די אנשטאלט מוז זיך ווייטער פונאנדערבויען. דאס פאדערן די הינדערטער און טויזענדער שוואכע און קראנקע קינדער, וואס קומען אין די סאנאטאריע און קאנען זיך נישט אריינבעקומען צוליב מאנגעל אין פלאץ און אין מיטלען.

דערווייל איז אבער א נחת אריינצוקומען אין דער אנשטאלט, וועלכע שטעלט מיט זיך פאר א מיניאטור גן-עדן פון קליינע ארימע יודישע קינדערלעך. יודישע געזעלשאפטליכע טוער און תיירים טוריסטען, וואס קומען קיין ווארשע פון אינלאנד און אויסלאנד דארף מען ראטען זיך ארומכאפען אויף א שעה צייט אין דעם דאזיגען אנשטאלט, וואס געפינט זיך סך-הכל א האלבע שעה רייזע פון ווארשא, זיי וועלען נישט בעדויערן נישט די צייט און נישט די טרחה.

עס איז גענוג דארט צו פערברענגען א שעה צייט, כדי צו זעהען די גליקליכקייט פון דער דאזיגער אנשטאלט, ווי גוט די קינדערלעך פיהלען זיך דארט און ווי עס פערקלעמט זייערע יונגע און אפגעשוואכטע הערצלעך אויפ'ן געדאנק, אז אט, נאך א וואך, נאך צוויי וועלען זיי מוזען פערלאזען דעם צייטווייליגען גן-עדן און צוריקקעהרען אין די פינסטערע נאסע דירות.

נישט קוקענדיג אויפ'ן שווערען מאטעריעלען קריזיס, וואס די אנשטאלט לעבט איבער, זענען די פיהרער פיל בטחון אין דער צוקונפט פון אנשטאלט. די דאזיגע עקשנים פערלירען נישט די האפנונג אז דער יודישער געזעלשאפט און מיר צוזאמען מיט זיי.

די בעראטונגען וועגען דער רעארגאניזאציע פון „קאמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס".

פאריז. (י. ט. א.) די בעראטונגען וועגען דער רעארגאניזאציע פון „קאמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס" ווערען פארטגעזעצט. אויף דער צווייטער זיצונג אונטער פארזיץ פון ה' מ. גאלדשטיין איז בעהאנדעלט געווארען א פראיעקט צו שאפען א ספעציעלען קאמיטעט, וואס זאל שטיצען די ארבייטען פון מינדערהייטען-ראט אין גענף.

—o—

(י. ט. א.)

לאדזער כראניק.

קאנטראלע פון פאטענטען

(§) די לאדזער שטייער-מאכט האט פעראָרדענט א קאנטראלע פון אלע האנדעלס-אונטערנעהמונגען. כדי פעסטצושטעלען, צי עס ווערען אויסגעקויפט פאטענטען אויפ'ן נייעם יאהר פון די ענטשפרעכענדע קאטעגאריעס. געגען די סוחרים, וואס האבען געקויפט קלענערע פאטענטען, ווי זיי דארפען האבען, זענען צוגעפאסטעלט געווארען פראטאקאלען. פיל פון די סוחרים ווייזען אן, אז די סחורות זענען נישט זייערע, נאר זיי האבען זיי אויף קאמי. די שטייער-בעאמטע דארפען אבער נישט וויסען דערפון און צווינגען די סוחרים צו קויפען די ענטשפרעכענדע פאטענטען, צורעכנענדיג 20 פראצענט שטראף.

די סוחרים, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5., 6., 9., 10., 11. און 12. פינאנץ-אמט קויפען אויס פאטענטען אין דער שטייער-קאסע אויף אגראדאווא 28. אין דער זעלבער קאסע בעקומען אויך פאטענטען די סוחרים פון לאדזער פאוויאט.

נאכט-דיזשורנע אין די אפטייקן.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקן אנטאניעוויטש, פאביאניצער 50; לאנדוינסקי, פעטריקאווער 164; סאקאלעוויטש, פשעיאזד 19; רעמביעלינסקי, אנדזשעיא 26; זינגערלעוויטש, פעטריקאווער 25; קאספערקעוויטש, זגערזשער 54; טראנאווסקא, בזשעזשינער 56.

די קהלה אויף אינספעקציע

בעזוך אין יתומים-הויז פולנאצנא 39. — דער פלאן פון אינטערנאט פאר דערוואקסענע יתומים

וויזיט אינ'ם קאנצענטרירטען פונקט פון יודישען עלענד און צוזאמענגעבראכענקייט

(ג) די לאדזער יודישע קהלה-שטוב איז דינסטאג געשטאנען אונטער'ן צייכען פון—אינספעקציע. די קהלה אליין האט בעשלאסען אויף נעכטען דורכצופיהרען אינספעקציעס אין די איהר-אונטערליגענדע אינסטיטוציעס, און, חוץ דעם איז אין דער קהלה גופא דערווארט געווארען א לוסטראציע מצד דער שטאט-סטאראסטווע.

צוליב דעם האט מען זיך א גאנצען טאג געפארעט, געשטויבט, געווישט, גערייניגט און זיך געגרייט צו דער אויפנאהמע.

האלב 1 בייטאג איז די ווירטשאפטס-קאמיסיע אין די פערזאנען פון די ה"ה י. וואידיסלאווסקי, אדוו. ווייצמאן, מ. העלמאן, א. קארא, סעקרעטאר נאדעל אין בעגלייטונג פון אינזשינער-ארכיטעקט פאגעל, אוועק אין קהלה-בנין אויף פולנאצנא 39. דער צוועק פון בעזוך איז געווען פארצושטעלען דעם אינזש. דעם באדען, וואס געפינט זיך ארום דער אכראנקע-געביידע, כדי פעסטצושטעלען, צי עס וועט מעגליך זיין דערויף צוצובויען א בנין אויף אנ'אינטערנאט פאר דערוואקסענע ארימע יתומות.

די קאמיסיע צוזאמען מיט אינזש. פאגעל איז געקומען צום בעשלוס, אז ראטזאמער איז דאס אזוי-גערופענע „ווירטשאפטס-הויז", וואס געפינט זיך דערנעבען, צו פערגרעסערן און דארט איינאָרדנען דעם נויטיגען אינטערנאט.

ווי אינזש. פאגעל האט פעסטגעשטעלט איז נויטיג צוצובויען צו דער געביידע נאך צוויי שטאק. ער האט טאקע בעקומען דעם אויפטראג אויסצוארבייטען דעם בוי-פלאן פון דעם אינטערנאט-בנין.

דערויף האט די קאמיסיע בעזוכט דאס דארטיגע יתומים-הויז און אלץ געפונען אין ארדנונג. דער איינציגער חסרון איז נאר, וואס עס איז שווער די ארבייט צוליב דעם, וואס אין יתומים-הויז ווערען ביים היינטיגען טאג אויפגעהאלטען דערוואקסענע יתומים מיט קליינע קינדער. דער אינטערנאט-בוי וועט לעזען די פראגע.

פון יתומים-הויז אויף פולנאצנא 39 איז די ווירטשאפט-קאמיסיע אוועק אויף אנ'אינספעקציע אין משוגעים-הויז אויף וועסאלא 17. ד"ר מאשלאנקא, וועלכער ארדינירט אין דער דאזיגער אנשטאלט, האט דערווארט די אנגעקומענע און זיי געפיהרט איבער די לאקאלען, אין וועלכע מען זעהט דאס גרויליגסטע בילד פון לאדזער יודישער נויט און צוזאמענגעבראכענקייט. מיט די מענער- און פרויען-געשטאלטען, אפגעשוירענע, בעוואקסענע, אפגעריסענע, שרייענדיגע, מעלאנכאלישע, ווילדע, זינגענדיגע און כמעט-מישוב'דיגע — פון 16 יאהר אן ביז זקנים און זקנות, וואס געפינען זיך שוין דא צו אנדערטהאלבען צעהנדליג יאהר — ציהען פערביי פאר די אויגען שאטענס פון פערגאנגענע לעבענס, פערפלאנטערטע פאמיליען-דראמעס, ליבע-טראגעדיעס, כל-ערליי אויסטערלישע אומגליקען און צרות, וואס הערענדיג דערפון, שטעלען זיך די האר קאפויר און די הויט רונצעלט אויפ'ן לייב.

* * *

אין אוונט איז אין דער קהלה דערווארט געווארען די אינספעקציע פון דער שטאט-סטאראסטווע, וועלכע האט וועגען דעם פריהער שריפטליך געמעלדעט.

ארום 5 אוונד זענען מצד דער שטאט-סטאראסטווע געקומען אין דער קהלה די רעפערענטען ה"ה ראמאן זשעלינסקי און הערמאן ערליך, כדי אונטערצונעמען א לוסטראציע פון דער קהלה-טעטיגקייט אויף אלע געביטען.

די ערשטע ארבייטען פון די לוסטראטארען זענען נעכטען אדורך מיט א גוטען רעזולטאט לטובת דער קהלה.

מצד דער קהלה-פערוואלטונג האבען בייגעוואוינט די לוסטראציע די ה"ה פרעזעס מינצבערג, וויצע-פרעזעס בערגער און סעקרעטאר נאדעל.

די לוסטראציע וועט דויערען לערך א וואך צייט.

כארבין קויפט אין לאדז פאר 300 טויזענד דאלאר סחורות.

(:) די טעג האבען אין לאדז געווײלט סוחרים פון כארבין. וואס האבען דא איינגעקויפט פאר 300 טויזענד דאלאר סחורות. די סחורות זענען געקויפט געווארען ביי די פירמעס שוויקערט, קרושע און ענדער, שייבלער און גראהמאן און בארסט און זגערז. די סחורות זענען געשיקט געווארען קיין כארבין דורך האמבורג.

באלוטער יודישע ארימעלייט העלפען זיך פון נויט מיט אנ'אייגענע גמילת-חסדים-קאסע.

1 יאהר עקזיסטענץ פון דער בעשיידענער אינסטיטוציע.

(ג) מאנטאג אוונד איז אין נייעם ענגלישען זאל (פאלודניאווא 10) פארגעקומען די פייערונג פון 1 יאהר עקזיסטענץ פון דער גמילת-חסדים-קאסע ביי דער חברה „נושאי המיטה" אויף באלוט (מלינארסקא 16).

ביי א געהויבענער שטימונג האט דער עהרען-מיטגליד פון דער חברה, הרב ר' אליעזר איטשע מייזעל געעפענט די פייערונג, דערמאנענדיג דערביי, אז דער גרינדער פון דער באלוטער „נושאי המיטה" איז געווען דער נפטר-געווארענער לאדזער רב ר' אלי' חיים מייזעל ז"ל, וועלכער האט געהאט א גרויס הארץ פאר די נויטען פון דער לאדזער יודישער ארימקייט. די אנוועזענדע זענען ביים אנרופען דעם נאמען פון לאדזער רב ז"ל, אויפגעשטאנען פון די ערטער. דערויף ווערט דעם נפטר געמאכט אנ,אל מלא רחמים, וואס] אלע הערען אויס מיט נעבויגענע קעפ.

פון אפגעגעבענעם בעריכט איז צו זעה', אז די אינסטיטוציע לייסטעט פיל לטובת די ארימע וועבער-יודען און הענדלער פון יענער געגענד. מיט א יאהר צוריק איז די קאסע געגרינדעט געווארען מיט 27 זל. היינט איז איהר אומזאץ-קאפיטאל ביז 2000 זל., וואס זענען פערשפרייט צווישען פיל ארימעלייט, וועלכע האבען גענומען הלוואות פון 50 ביז 100 זל. די גמילת-חסדים-קאסע האלט זיך אויס און ענטוויקעלט זיך פון אזוי-גערופענעם „חבר-געלד" פון 50 גר. א חודש. דאס בעריכטס-יאהר שליסט זיך מיט א ריוח פון 725 זל. די אינסטיטוציע איז ווערט אונטערשטיצט צו ווערען.

קאנטראל-פערזאמלונגען

היינט, דארפען זיך שטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף לעשנא 9, די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1903. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10-טן קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען וואס הויבען זיך אן אויף די ליטערעס:

M ביז Z

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף נייע-ציגעל-גאס 51. דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1895, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 6 7 10 12 13 און 14. קאמיסאריאט, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט:

A ביז Z

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף נייע טארגאווא 18, דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1888, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון די קאמיסאריאטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

Sz.

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף קאנסטאנטינער 62. דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1888, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11, פאליציי-קאמיסאריאטען, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט

Sz.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908

היינט, דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע אין פאליציייאיש-מיליטערישען ביורא אויף פיעטריקאווער 212 די יונגעלייט פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13-טן קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, אויף

L ביז S

מארגען, — 1908, 18-טער קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען פון Sz ביז Ż איינשליסליך.

אשר ליב נירענבערג

נעכטען איז אין לאדז געשטארבען נאך א לענגערער קראנקהייט דער אקטיאר אשר לייב נירענבערג. דער פערשטארבענער האט אנגעהויבען זיין סצענישע קאריערע אין זאנדבערג'ס טעאטער און א ריי יאהרען געשפילט אויף דער לאדזער יודישער בינה. די לעצטע דריי יאהר איז ער קראנק געווען אויף טובערקולאז און נישט געקאנט מעהר אויפטרעטען. מיט עטליכע וואכען צוריק האט דעם פערשטארבענעם'ס פרוי זיך דערוואוסט, אז דער געזונד-צושטאנד פון איהר מאן איז א האפנונגסלאזער. פון דער טרויעריגער ידיעה האט זי בעקומען א הארץ-שלאג און געבליבען א טויטע אויפ'ן ארט.

דער דאזיגער טראגישער סוף פונ'ם לאדזער יודישען ארטיסט און זיין פרוי האט אין די לאדזער יודישע טעאטער-קרייזען געמאכט א שווערען רושם.

דער פערשטארבענער האט איבערגעלאזען 2 עלענדע יתומים.

נעכטען איז פארגעקומען די לויה. די פארשטעהער פון ארטיסטען-קאלעקטיוו האבען מספיד געווען זייער חבר און אויפגעפאדערט צו פערטראכטען זיך וועגען גורל פון די יתומים.

די עפענטליכע מיינונג.

פרייע טריבונע פאר ארטיקלען, בריף אין רעדאקציע און בעמערקונגען, וואס האבען א געזעלשאפטליכען אינטערעס, פאר וועלכע די רעדאקציע נעהמט נישט איבער די פעראנטווארטליכקייט.

חשוב'ע רעדאקציע!

איך האב דעם כבוד אייך צו בעטען געבען אנ'ארט אין אייער ג. צייטונג פאר פאלגענדע פאר שורות:

אין דעם בעריכט פון דער זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג פון 18. ה. ח. וואו ס'איז געזאגט וועגען דעם אנגענומענעם קאסע-בעריכט, וויל איך פעסטשטעלען, אז דער בעריכט איז פון מיר אלס קאסירער נישט געווען אונטערגעשריבען און נישט קוקענדיג דערויף, וואס איך האב זיך בעשטעלט מיט'ן סעקרעטאר ה' נאדעל אויף דעמזעלבען טאג די קאסע-פאזיציעס אדורכצוקוקען, האט זיך דאך די „אגודה-מעהרהייט" צוגעאיילט דערמיט, וויסענדיג גאנץ גוט, דאס איך וועל אודאי נישט מסכים זיין צו אקצעפטירען אזעלכע אומגילטיגע פאזיציעס, ווי 2000 זל., וואס דער פארזיצענדער האט גענומען, נישט פרעגענדיג קיינעם, צו זיין נאך נישט בעשטעטיגטען דיספאזיציע-פאנד, וואס ער האט נאך ביז איצט נישט אויפגעוויזען צו וועלכען צוועק ער האט דאס פערנוצט, ודומה. און דעריבער האב איך טאקע געגען אזא ארט האנדלונג אויף דער זעלבער זיצונג פראטעסטירט, וואס איז אויך אריינגעטראגען געווארען אין פראטאקאל.

מיט דרך-ארץ

י. בושעזשינסקי

פערוו.-מיטגליד פון דער יוד. קהלה אין לאדז.

ג. רעדאקציע!

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אפעלאציע-פראצעס, וואס איז פארגעקומען צווישען מיר און דעם פ.צ. מיעטעק, וועגען וועלכען איהר האט מיטגעטיילט אין אייער צייטונג פון זונטאג דעם 18. ד. ח., בעט איך אייך אפצודרוקען פאלגענדעס:

איך שטעל פעסט, אז ווען די פערוואלטונג פון נאדעל-פעראיין האט געזאלט בעטראכטען די פראגע וועגען דעם וואס מיעטעק האט זיך גענומען 1.700 גילדען אהן וויסען פון דער פערוואלטונג, איז דעמאלט געקומען צו מיר אהיים דער פעצעקישער ראטמאן שאפירא און מיך געבעטען, אז די בונדישע פראקציע פון נאדעל-פעראיין זאל שטימען געגען דעם פארשלאג פון דער „לינקער אפאזיציע", לויט וועלכען מיעטעק'ס מאט ווערט קוואליפיצירט אלס גנבה. איך האב דעמאלט שאפירא'ן ערקלערט, אז איך, ווי א פארשטעהער פון קולטור-אמט און נאדעל-פעראיין האלט, אז אלס גנבה קאן מען דאס נישט קוואליפיצירען, אבער אלס מיסברויכען מיט זיין געזעלשאפטליכען אמט — יא, און אויב איהר ווילט נישט, האב איך ווייטער ערקלערט שאפירא'ן, אז ס'זאל אדורכגיין דער פארשלאג פון דער „אפאזיציע", דארף די באראכאוו-פראקציע שטימען פאר מיין פארשלאג. שאפירא האט אויף דעם נישט מסכים געווען, אבער אויף דער פערוואלטונגס-זיצונג האט די באראכאוו-פראקציע, צוזאמען מיט דער בונדישער פראקציע געשטימט פאר מיין פארשלאג, ד. ה. אז מיעטעק'ס מאט קוואליפיצירט זיך אלס א געזעלשאפטליכער מיסברויך. אין א צייט ארום האט זיך ארויסגעוויזען, אז מיעטעק האט געטון נאך א זאך — ער האט גענומען די קארטאטעקעס פון די מיטגלידער, וועלכע האבען געדארפט צאהלען 75 גר. א וואך בייטראג און זיי איבערגעשריבען אויף 25 גר. און דאס נאר פאר פעצעקישע מיטגלידער.

ווען די פערוואלטונג איז פון דעם געוואר געווארען, האט די „אפאזיציע" ווידער אריינגעטראגען א פארשלאג צו קוואליפיצירען די מאט אלס גנבה. איך, דאגעגען, האב דאס ווייטער קוואליפיצירט אלס מיסברויך. דאס מאל האט די בונדישע פראקציע געשטימט פאר'ן פארשלאג פון דער „אפאזיציע". אז מיעטעק'ס מאט קוואליפיצירט זיך אלס גנבה.

צי האב איך אויף א מיטינג אין „פלארא" געזאגט, אז מיעטעק האט בעגנב'עט דעם פעראיין? איך ערקלער אפען — אז ניין! וואס איך האב יא געזאגט אין מיין רעדע אויפ'ן דערמאנטען מיטינג איז, אז די פ.צ. פיהרען א מיאוס'ע פערזענליכע העצע געגען יעדען בונדישען פיהרער און, אז אט צו דער א שמוציגער מלאכה, האבען זיי אויסגעקליבען דעם זעלבען, וועלכען די פערוואלטונג פון נאדעל-פעראיין בעשולדיגט אין גנבה, פון וועלכער ער האט זיך נאך ביז איצט נישט ריינגעוואשען.

אין געריכט זענען אבער געשטאנען 2 עדות פון מיעטעק'ס זייט, וועלכע האבען ערקלערט, אז איך האב אנדערש געזאגט און דאס געריכט האט בעשטעטיגט דעם פריהערדיגען אורטייל.

דאס איז דער אמת וועגען מיין פראצעס!

מיט אכטונג

אפרים אליעזר זעלמאנאוויטש

לאדז, דעם 28. נאוו. 1928.

די הויפט-יסודות פון אנרי בערגסאנ'ס אייגענארטיגע פילאזאפיע

דער פוילישער יוד, דער גרעסטער פילאזאף פון דער היינטיגער צייט, וועלכער איז ערשט אויסגעצייכענט געווארען מיט'ן נאבעל-פרייז.

בערגסאן זאגט: „איך דענק און פיהל און דאס איז א בעווייז, אז איך עקזיסטיר".

פאר בערגסאנ'ען, הייסט עס, איז דער שכל אליין נאך נישט גענוג צו דערקענען זיך אליין. כדי א מענש זאל וויסען, ווער און וואס ער איז אויף דער וועלט, מוז ער האבען נישט נאר שכל, נאר אויך געפיהל.

לויט בערגסאנ'ס פילאזאפיע, איז דער מענשליכער גייסט א צוזאמענמישונג פון פערשטאנד און געפיהל, וועלכע ארבייטען אלעמאל צוזאמען און הייבען זיך ארויס אינ'ם אנדערן, ווי פערשידענע פעדים אויף א וועב-שטוהל.

פון דער דאזיגער שטענדיגער צוזאמענפליסונג פון געדאנק און געפיהל, ווערט אין מענשליכען גייסט בעשאפען א וואונדערבארע קראפט, וועלכע ער רופט „אינטואיציע". דאס איז א מין נביאישע קראפט, א „רוח הקודש", וועלכע שאפט אין אונז פארשטעלונגען, געפיהלען, פאנטאזיעס, א געשמאק פאר שעהן און מיאוס. מיט איין ווארט: דעם „קינסטלערישען חוש", די קינסטלערישע אורטיילס-קראפט.

בערגסאן געהט נאך ווייטער. לויט איהם, האט דאס געפיהל א גרעסערע מאכט איבער'ן מענשען, ווי דער פערשטאנד. און דערפאר, אויב מען וויל ריכטיג פערשטעהן דאס מענשליכע לעבען, מוז מען הויפטזעכליך שטודירען די מענשליכע געפיהלען, די מענשליכע „אינטואיציע". דערפאר איז בערגסאנ'ס פילאזאפיע די „פילאזאפיע פון אינטואיציע" אין געגענזאץ צו אלע אנדערע פילאזאפען, וועלכע זענען שכל-פילאזאפען.

און דא קומען מיר צום עיקר פון בערגסאנ'ס פילאזאפיע.

בערגסאן האט בעזייטיגט דעם מענשען פון די קייטען, אין וועלכע די רעליגיע און די פילאזאפיע האבען איהם געשמידט.

די רעליגיע זאגט: גאט הערשט איבער אונז און בעשטימט אלע אונזערע טאטען און געזעצען.

די מאטעריאליסטישע פילאזאפען זאגען: מיר זענען די קנעכט פון בלינדע נאטור-געזעצען.

די אידעאליסטישע פילאזאפען זאגען: מיר ווערען געפיהרט און רעגירט פון די געזעצען פון העכערען שכל.

קומט בערגסאן און זאגט: מיר ווערען פון קיינעם נישט רעגירט, אחוץ פון זיך אליין, פון אונזער אייגענעם ווילען און כח. און די אמת'ע וועלט איז טאקע אזוי, ווי יעדער איינציגער מענש בעקוקט זי מיט זיין פערזענליכען געפיהל.

טענה'ן די פילאזאפען: סטייטש, ווי קען א שטערבליכער מענש מיט זיינע שוואכע חושים בעגרייפען די גרויסע אמת'ן פון לעבען? ווער ווייס דען נישט, אז א מענש לעבט שטענדיג אין טעות און ער זעהט נישט קיין זאך ריכטיג? עס, א שטייגער, דאכט זיך דעם מענשען, אז די זון דרייט זיך און די ערד שטייט, און אין דער אמת'ן, ד. ה. לויט דער וויסענשאפט, איז עס גאר פונקט פערקעהרט!

אויף דעם ענטפערט בערגסאן: דער מענש איז גערעכט און די וויסענשאפט איז אויך גערעכט. ווייל ס'איז פאראן א וויסענשאפטליכער אמת און עס איז פאראן א פילאזאפישער אמת, וואס דאס הייסט ביי בערגסאנ'ען: א מענשליכער אמת, ווייל די פילאזאפיע הויבט זיך אן ביי איהם פון מענשען.

עס וועט אונז צו ווייט אוועקגעפיהרט, ווען מיר זאלען זיך נעמען ערקלערען אויספיהרליך אלע פונקטען פון בערגסאנ'ס פילאזאפיע.

מיר וועלען בלויז אנווייזען אויף די וויכטיגע אויפטואונגען פון בערגסאנ'ס פילאזאפיע.

דער וויכטיגסטער אויפטו, וואס בערגסאן האט אויפגעטון פאר'ן פילאזאפישען געדאנק, איז דאס, וואס ער האט דעם מענשען צוריקגעגעבען די אבסאלוטע פרייהייט. וואס די וויסענשאפט, די פילאזאפיע און די רעליגיע האבען ביי איהם גערויבט.

בערגסאן האט אוועקגעשטעלט דעם פרינציפ, אז דאס לעבען איז אבסאלוט פריי און מ'קען עס נישט אריינקוועטשען אין קיין שום געזעץ פון וויסענשאפט און שכל. אלע אויסרעכענונגען און חשבונות זענען נישט מעהר, ווי טעאריעס. נאר דאס, וואס דער מענש זעהט, פיהלט, שטעלט זיך פאר — איז א פאקט.

יעדע זאך, וואס א מענש זעהט, אדער פיהלט, איז א פאקט, און יעדער מענש האט די פרייהייט צו זעהן דעם פאקט, לויט זיין אייגענעם קוק, לויט זיין אייגענעם געפיהל, לויט זיין אייגענער פארשטעלונג און דער פאקט בלייבט פארט א פאקט.

דאס הייסט ביי בערגסאנ'ען אבסאלוטע פרייהייט. יעדער מענש איז פריי צו קוקען אויף דער וועלט לויט זיין אייגענעם געדאנק, געפיהל און געשמאק, און דאס איז, לויט בערגסאנ'ען, דער זין פון דער גאנצער פילאזאפיע.

בערגסאן, וועלכער איז געבוירען געווארען דעם 18-טען אקטאבער, 1859 יאהר, אין פאריז, איז היינט א מאן פון קארגע 70 יאהר. ער איז א גוטמוטיגער מענש, בעשיידען און צוריקגעהאלטען מיט פיינע מאניערען. זיין חן און זיין פיין בענעמען זיך, האבען איהם ביי זיינע געגנער איינגעבראכט דעם טיטעל „פארלאר פילאזאף".

בערגסאן איז אינגאנצען א פראנצויז: גראציעז, לייכט, גייסטרייך, הומאריסטיש, כלומרשט אויבערפלעכליך, אבער אין דער אמת'ן זעהר טיף און גריבלענדיג.

בערגסאן איז היינט די גרעסטע פערזענליכקייט אין דער וועלט פון בילדונג. ער איז דער פרעזידענט פון די גרויסע פילאזאפישע און פעדאגאגישע געזעלשאפטען—ווייל בערגסאן איז אחוץ א פילאזאף אויך א בעריהמטער עקספערט אין קינדער-ערציהונג. זייענדיג זיין גאנצען לעבען א לעהרער אין די שולען, האט ער אויסגעארבייט א מעטאדע פון ערציהונג, וועלכע איז היינט אנגענומען אין פיל ערציהונגס-אנשטאלטען.

אין די לעצטע יאהרען הערט מען וועניג פון בערגסאנ'ען, כאטש מען ליינענט איהם היינט מעהר, ווי פריהער. בערגסאן האט זיין ארבייט שוין אפגעטון, אדער ריכטיגער געזאגט, ער האט די גרויסע רעוואלוציע אין פילאזאפישען דענקען שוין אנגעהויבען, געעפענט דעם וועג, איצט זאלען אנדערע פארטזעצען די ארבייט.

איצט האט אנרי בערגסאן בעקומען די נאבעל-פרעמיע.

ווען איהר געהט אריבער די גאס,
קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אנ'אייביגער קאליע, אדער גאר געפינען דעם טויט!
היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

ווידער אָפּגעלעגט די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע

(—) אויף דער נעכטיגער זיצונג פֿון דער פֿערוואַלטונג פֿון דער קראַנקען-קאַסע איז בעשלאָסען געוואָרען אָפּצולעגען די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע און תּיכּף זיך צו ווענדען צו דער אויפֿזיכטס-מאַכט ווענען פֿעסטשטעלען נײַע וואַהלען און אַז עס זאָלען דערבײַ אָפּגעהיטען ווערען אַלע וואַהל-טערמינען, וואָס זענען פֿאַרגעזעהען אין געזעץ.

דער בעשלוס אָפּצולעגען די וואַהלען איז אָנגענומען געוואָרען צוליב פֿאָלגענדע טעמים:

1) ווײַל צוליב דעם קורצען טערמין, וואָס איז אָנגעגעבען געוואָרען דורכ'ן קרײַז-פֿערזיכערונגס-אַמט אין וואַרשא, האָבען מעהר פֿון אַ העלפֿט קאַנדידאַטען נישט געקאָנט צושטעלען די געפֿאָדערטע דאָקומענטען און צוליב דעם וואָלט מען געמוזט פּסל'ען אַ גרויסע צאָהל קאַנדידאַטען, אַזוי אַז די וועהלער וואָלטען נישט געקאָנט אויסדריקען זײַער ווילען.

2) ווײַל די טערמינען, וואָס זענען פֿאַרגעזעהען אין די פֿאַרשריפֿטען, וואָלטען פֿון די וואַהלען נישט אָפּגעהיטען געוואָרען, און

3) ווײַל דאָס איבערררוקען דעם וואַהל-טערמין פֿון 18. נאָוועמבער אויף דעם 25. נאָוועמבער האָט אַרויסגערופֿען אַ רײַהע שוועריגקײַטען און אומפּינקטליכקײַטען מיט'ן געזעץ.

פֿאַר'ן אָפּלעגען די וואַהלען צוליב די אויבענדערמאָנטע טעמים האָבען געשטימט די סאָציאַליסטישע פֿערוואַלטונגס-מיטגלידער און נ.פּ.ר. לינקע. געגען דעם פֿאָרשלאַג האָבען געשטימט די פֿאַרשטעהער פֿון די אינדוסטריעלער, 5. ד. און נ.פּ.ר. רעכטע.

קײן וואַרשא פֿאָהרט הײַנט אַרויס אַ דעלעגאַציע פֿון דער קראַנקען-קאַסע, וועלכע וועט זיך ווענדען צו דער אויפֿזיכטס-מאַכט מיט אַ בעטע צו בעשטימען אַ נײַעם טערמין פֿון די וואַהלען.

* * *

(פ) ווי בעקאַנט האָט דער פֿאַרשטעהער פֿון קרײַז-פֿערזיכערונגס-אַמט ה. דאַגנאַן מסכּים געווען צו פֿערלענגערן דעם טערמין פֿון אָפּגעבען די קאַנדידאַטען-ליסטעס, וואָס האָבען אַלע נויטיגע דאָקומענטען מיט'ן תּנאי, אַז די וואַהל-קאָמיסיע פֿון דער קראַנקען-קאַסע וועט בעקאַנט מאַכען די פֿעהלערהאַפֿטיגקײַט מיט'ן צוזאַמענשטעל פֿון די ליסטעס דורך פּלאַקאַטען אויף די שטאָט-מויערן.

די דאָזיגע פּלאַקאַטען מוזען זײַן אויסגעקלעבט 8 טעג פֿאַר די וואַהלען, כּדי די וועהלער זאָל זיך קענען אָריענטירען, בעזונדערס דערפֿאַר ווײַל עס זענען פֿאָרגעקומען ענדערונגען נישט בלויז, וואָס שייך די צאָהל קאַנדידאַטען נאָר אויך ווי זיי זענען געשטעלט אין דער רײַהע.

* * *

(§) אין די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע וועלען זיך בעטײַליגען 170 899 שטים-בערעכטיגטע אין יעדער וואַהל קאָמיסיע וועלען זיך געפֿינען 3 פּערזאָן דערפֿון אײַנער אַ פֿאָרזיצענדער דעם דאָזיגע פּערסאָנאַל בעשטימט דער הויפּט לײַטער פֿון דער וואַהל-קאָמיסיע דאָס אָפּגעבען די שטימען וועט דויערען פֿון 8 פֿריה ביז 8 אין אָוועט אָהן איבעררײַס נאָך דער צײַט וועלען די וואַהל-לאָקאַלען פֿערמאַכט ווערען און די וואַהל-אורנעס וועלען איבערגעשיקט ווערען צו דער הויפּט-וואַהל קאָמיסיע אין דער צענטראַלע פֿון קראַנקען-קאַסע, וואו עס וועלען פֿאָרקומען דאָס שטימען-צעהלען.

—0—

פֿרוי פֿינסטער מאַהנט בײַם מאַן 1 מיליאָן זל.

סענסאַציאָנעלער גט-פּראָצעס אין קרײַז-געריכט.

(§) דען 30-טן נאָוועמבער וועט אין דער ציוויל-אָפּטיילונג פֿון לאָדזשער קרײַז געריכט פֿאָרקומען אַ סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פֿון פֿרוי יאַנינאַ פֿינסטער געגען איהר מאַן טעאָדאָר פֿינסטער, דער בעקאַנטער פּלוש-אינדוסטריעלער אין לאָדז, וועמען זי קלאָגט אַז צו צוטײַלען דאָס פֿערמעגען און איהר אַרויסצאָהלען דעם ווערט פֿון איהר נדן און דער סומע פֿון 20.000 פֿאַר-מלחמה'דיגע רובעל.

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט פֿרוי פֿינסטער אַרויסגעקריגען מיט איהר מאַן אַ גט אין וואַרשאווער קאָנסיסטאָריע.

ביז צו דער צײַט, וואָס דאָס פֿערמעגען וועט פֿונאַנדערגעטײַלט ווערען, פֿאָדערט פֿרוי פֿינסטער אַלימענטען און דער חוידש פֿון 5000 זל. אַ חודש.

כאַראַקטעריסטיש איז דער פֿאַקט, וואָס דער פּראָצעס ווערט געפֿיהרט אָהן געריכטס-קאָסטען מצד דער אָנקלאָגערין, ווײַל עס רינט איהר דאָס רעכט, וואָס עס רינט אָרימע. די אַלגעמײַנע סומע, אויף וועלכער עס קלאָגט אײַן פֿרוי פֿינסטער, בעטרעפֿט ביז 1 מיליאָן זלאָטים.

—

צווייטע עטאַפּ פֿון די וואַהלען צו דער האַנדעלס-קאַמער.

(פ) ווי מיר דערוויסען זיך זאָל נאָך הײַנטיגע וואָך זיך בעווײַזען אין „מאָניטאָר" אַ פֿעראָרדנונג ווענען די וואַהלען צו דער לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער, איצט וועלען אין הסכּם מיט'ן רעגולאַמין פֿאָרקומען פֿעראײַנס-וואַהלען און דערנאָך וועט פֿאָרקומען די נאָמינאַציע פֿון די מיטגלידער פֿון דער האַנדעלס-קאַמער מצד דעם האַנדעלס-מיניסטער. אויסערדעם וועט די האַנדעלס-קאַמער אויף איהר ערשטער זיצונג צו קאָאָפּטירען נאָך עטליכע מיטגלידער.

די לאַגע פֿון די שרײַבער-אַרבײַטער.

אַ רעזולטאַט פֿון זײַער נישט-אָרגאַניזירטקײַט.

די לעצטע צײַט זענען אין טעקסטיל-פֿעראײַן פֿאָרגעקומען אַ רײַה בעראַטונגען און פֿערזאַמלונגען פֿון שרײַבער-אַרבײַטער, אויף וועלכע ס'איז בעטראַכט געוואָרען די לאַגע אין פֿאַך. עס איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז דאָס שרײַבער-פֿאַך איז צום ערגסטען אָרגאַניזירט, פֿון 1560 שרײַבער-אַרבײַטער זענען אין פֿעראײַן קוים עטליכע צענדליג. דער אַרבײַטס-טאָג איז אומבעגרעניצט, נישט פֿאַרהאַן קײן מינימום-לוין, דאָס פֿאַך ווערט פֿערפֿלייצט מיט פֿריש-אויסגעלערנטע, נישט פֿאַרהאַן קײן קאָנטראָל בײַם צונעמען אַרבײַטער א. ד. גל.

אַ טײל שרײַבער האָבען אויף די בעראַטונג זיך אַרויסגעזאָגט, אַז עס וואָלט לײַכטער געווען צו אָרגאַניזירען די שרײַבער'ס ווען עס וואָלט געווען אַ בעזונדערער לאָקאַל—פֿאַר דעם שרײַבער-פֿאַך אַלס סעקציע פֿון פֿעראײַן. עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופֿען זונטאָג, דעם 2-טען דעצעמבער אַ גרויסע שרײַבער-פֿערזאַמלונג, וואו די אַלע אויבענדערמאָנטע פֿראַגען זאָלען בעטראַכט ווערען.

מען טאָר נישט מאַכען קײן פֿערזאַמלונגען אָהן אַן ערלויבניש פֿון דער מאַכט

(§) די לאָדזשער שטאָט-סטאַראָסטווע מאַכט בעקאַנט, אַז אַלע פֿערזאַמלונגען אין פֿערמאַכטע לאָקאַלען, נישט אויסשליסענדיג די בעריכטס-פֿערזאַמלונגען פֿון רעפּוטאַטען און סענאַטאָרען, מוזען פֿריהער געמעלדעט ווערען אין דער שטאָט-סטאַראָסטווע אין משך פֿון 48 שעה פֿאַר'ן פֿאָרקומען פֿון דער פֿערזאַמלונג. די מעלדונג מוז ענטהאַלטען מינדעסטענס די נעמען פֿון 2 פּערזאָן, וואָס רופֿען צונויף די פֿערזאַמלונג און זײַערע אַדרעסען, ווי אויך די טאָג-אָרדנונג פֿון דער פֿערזאַמלונג. די פֿערזאַמלונג קאָן פֿאָרקומען אויב אין משך פֿון 48 שעה קומט נישט קײן אָפּזאָג. אָפֿענטליכע פֿערזאַמלונגען אונטער'ן פֿרײַען הימעל און דעמאָנסטראַציעס מעג מען אײַנאָרדנען נאָר אַ פֿריהערדיגער שריפֿטליכער ערלויבניש.

—=0=—

דער בית-הרב דאַרף בעקומען פֿון דער קהלה 9000 דאָלאַר.

די קהלה-פֿערוואַלטונג דאַרף דעם בעשלוס נאָך אַקצעפּטירען

(ג) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם סכסוך צווישען דער פֿאַמיליע פֿון הרב מײַזעל זצ"ל, דערוויסען מיר זיך, אַז די ספּעציעלע קהלה-קאָמיסיע, וואָס בעשעפֿטיגט זיך מיט דער פֿראַגע, האָט נאָך אַ קאָנפֿערענץ מיט אײנעם פֿון די יורשים מסכּים געווען צו רעגולירען די געלד-תּביעה פֿון בית-הרב דורך געבען 25 טויזענד רובעל, וואָס דאַרף וואַלאָריזירט ווערען אויף 9000 דאָלאַר.

דער דאָזיגער בעשלוס דאַרף נאָך סאַנקציאָנירט ווערען דורך דער קהלה-פֿערוואַלטונג.

מיר ווערען געוואויר, אַז די יורשים פֿון בית-הרב האָבען בעשלאָסען די סומע געלד, וואָס זיי דאַרפֿען בעקומען פֿון דער קהלה, אַוועקצוגעבען אויף אַ געזעלשאַפֿטליכען הילפֿס-צוועק און, ווי מיר האָבען שוין געמעלדעט, צו שטעלען אַ אוהל אויפֿ'ן קבר פֿון הרב מײַזעל ז"ל.

אַליאַכין,

דער וועלט-בעריהמטער שאַך-מײַסטער קומט קײן לאָדז

(—) בקרוב קומט קײן לאָדז דער וועלט-בעריהמטער שאַך-מײַסטער ד"ר אַליאַכין, וואָס וועט דאָ געבען עטליכע שאַך-סעאַנסען. דער אָנקום פֿון וועלט-מײַסטער ווערט ערוואַרט מיט שפּאַנונג אין די קרײַזען פֿון די חובֿע שאַך-ליבהאָבער.

יודיש טעאַטער אין פֿילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —

אונטער דער לײַטונג פֿון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעעץ

מיט'ן אַנטײל פֿון די ליבלינגס-אַרטיסטען באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימאַדאָנאַ נאַדיאַ קאַרעני

4 וואָכען ווערט געשפּילט די האַרליכע שײַנע אָפּערעטע

12.000 מענשען האָבען געזעהען און אָנערקענט, אַז די שײַנע געזאַנגס-נומערן און טענץ וואָס די אָפּערעטע פֿערמאָגט, קאָן פֿערבלײַבען דער שלאַגער פֿון יודישען טעאַטער אויפֿ'ן הײַנטיגען סעזאָן.

פֿרײַטאָג ד. 23-טען און שבת ד. 24-טען 9 אָוונט

צום 10-טען און 11-טען מאָל

חלומות פֿון ליבע

אין 3 אַקטען מיט 23 נומערן געזאַנג און שעהנע טענץ פֿון ליליען

רעזשיסירט פֿון ל. ראַבינאָוויטש.

בעמערקונג: צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען אומזיסט דער בעליבטער קופּלעט אַצי-מאַצי געזונגען דורך פֿרוי באַריסאָווא.

שבת 3.30 נאָכמ. צו ביליגע פּרײַזען

ביידע קוני-לעמעל

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פֿון גאָלדפֿאַדען.

הויפּטראָל קוני-לעמעל—דער בעליבטער אַרטיסט א. קאָמפּאַניעעץ

זונטאָג און מאָנטאָג ווערט נישט געשפּילט

אין אַלע פּיעסען נעמען אַנטײל לויט א. ב. פֿרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פֿאָדערמאַן, קאָמפּאַניעעץ. מענער: אַריעל, אײַזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נײַהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמיניסט.—מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישע לײַט.: ל. זעלמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פֿון טעאַטער פֿילהאַרמאָניע.

אָנאָנס: אין פֿאָרבערײַטונג: „די פֿערשעהמטע כּלה" און „הערצער צו פֿערקויפֿען".

פֿײַערליכער קבלת-פּנים פֿון דער „קרן הייסוד"-דעלעגאַציע

אונטער'ן פֿאָרזיץ פֿון ה' ב. וואַקס איז מאָנטאָג אָוועגד אין לאָקאַל פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פֿאָרגעקומען אַ זיצונג פֿון דער עקזעקוטיווע פֿון „קרן היסוד", וועלכע האָט די אויפֿגאַבע פֿאַרצובערײַטען דעם קבלת-פּנים פֿאַר די חשובֿ'ע געסט, דעם הויפּט-דירעקטאָר פֿון קרן-היסוד אין ירושלים ה' לײב יפֿה און דעם גרינדער פֿון מגדיאל און פֿאָרזיצענדען פֿון קאָלאָניסטען-פֿערבאַנד אין א"י, ה' ש. זשוכאָוויצקי, וועלכע קומען פֿרײַטאָג קײן לאָדז. עס איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען פֿאָלגענדע פּראָגראַם.

מאָרגען פֿרײַטאָג 11 אַ זײַגער פֿריה—קבלת-פּנים בײַ דער באַהן. פֿרײַטאָג אָוועגד — אויפֿנאַהמע פֿאַר דער דעלעגאַציע אין דער שוהל „אהל יעקב". שבת פֿריה בײַם דאַווענען וועט ה' יפֿה זײַן אין דער סינאַגאָגע אויף אַלטע קאָשטשושקי און ה' זשוכאָוויצקי אין דער ווילקער שוהל. זונטאָג אָוועגד אַ גראַנדיעזע אַקאַדעמיע אין פֿילהאַרמאָניע, אין וועלכער עס וועט זיך בעטײַליגען אויסער די דערמאָנטע געסט פֿון א"י, אויך ד"ר משה וואַלדמאַן פֿון בערלין, רעדאַקטאָר פֿון דער „יודישער רונדשוי". מאָנטאָג און דינסטאָג וועלען פֿאָרקומען אויפֿנאַהמען אין פֿרויען-פֿערבאַנד „וויזאָ" און אין אַנדערע אָרגאַניזאַציעס, דינסטאָג אָוועגד — אָבשיידס-באַנקעט.

גלײַכצײַטיג וועט זיך אָנהויבען אין אונזער שטאָט דער גרויסער קרן-היסוד-קאַמפּײן, וואָס ווערט איצט אויך אַדורכגעפֿיהרט אין גאַנץ פּוילען.

די פּיאַסקאָוויצער פּויערים לכּבוד דעם מלוכה-פּרעזידענט.

(ח) דעם 7. יוני ד. י. האָט דער מלוכה-פּרעזידענט געווײַלט אין דאָרף פּיאַסקאָוויצע, לאָדזשער פּאָוויאַט. די בעפֿעלקערונג האָט דעם בעזוך פֿון מלוכה-פּרעזידענט פֿעראײַביגט אין אַן עהרען-בוך. אין בוך איז פֿאַרהאַן אַן אײַנלײַטונג אין וועלכער עס ווערט געגעבען אַן אויסדרוק דער פֿרײַד, וואָס דער מלוכה-פּרעזידענט קניפּט אָן די טראַדיציע פֿון די אַלטע פּוילישע מלכים, וואָס זענען געקומען צום פּויערישען פֿאָלק, זיך פֿערינטערעסירט מיט זײַנע לײַדען און פֿרײַדען.

—

זיך געפֿונען

אָריגינעלער ראָמאַן פֿון דער נײַער יודישער תּקופֿה

פֿון י. ל. ליפּשיץ

(פֿאָרטזעצונג.)

— בעטקע — האָט לענין טרוקען געענטפֿערט. — ס'איז קײנעמס שולד נישט, וואָס יודען מוזען לײַדען מעהר פֿאַר אַלעמען, אָבער צוליב זײַ טאָר מען נישט אָבשטעלען דעם וועלט-פּראָגרעס, וואָס פֿאַר אַ ווערט האָט אַט די קלײניגע טונקעלע „ליכט פֿון ציון" געגען דער גרויסער אַלוועלטליכער פּראָלעטאַריער ליכטיגער ליכט. — מיר טאָרען זיך נישט אָפּשטעלען פֿאַר קײן זאַך אין דער וועלט, מיר מוזען דורכמאַכען אַט די אַלע אָפּעראַציעס, קאַטאַסטראָפֿעס, טעראָרען, חורבנות און בלוט-פֿערגיסונגען, צוליב דער גרויסער אַלוועלטליכער קאָמונע-משפּחה, און אום דורכצופֿיהרען אַט די גרויסע אידעע, מוז אונזער מאָטאָ זײַן: „קאָמוניזם איבער אַלעס". „דאָס צוועק הײליגט דאָס מיטעל". מיר טאָרען אויף אײַן מינוט נישט צו לאָזען אין אונזער האַרצען, דעם געפֿיהל פֿון רחמנות, טאַטע, מאַמע, משפּחה און נאַציאָן, — און די לאָזונג: „ווער ס'איז נישט מיט אונז איז געגען אונז" איז גלײַך פֿאַר אַלעמען, פֿאַר מיר און פֿאַר דיר אויך.

איצט, בעטקען דו „הויפּט ריכטערין" פֿון סאָוויעטען רוסלאַנד, ווײַל איך, אַז דו זאָלסט מיך גוט פֿערשטעהן; — ביז איצט ביזטו געווען אַ טרײַע איבערגעגעבענע קאָמוניסטישע ריכטערין, אָבער לויט נאָך דײַן אײַגענעם „ווידוי" ביזטו אַראָפּ פֿון דרך הישר, אין אַנדערע ווערטער ביזט געוואָרען אומטרײַ צום קאָמוניזם, און ווילסט איבערגעהן צום בורזשואַזנעם לאַגער, צום אײַגענען שאָוויניזם.

בעטקע! אפֿשר ווילסטו זיך נאָך בעדענקען אַז דו מאַכסט אַ גרויסען טעות! די גרעסטע מענשען מאַכען אָפֿט מאָל גרויסע טעות'ן, אפֿילו אונזער גרויסער לענין מאַכט אויך טעות'ן, דערמיט וואָס דער „אינטערנאַציאָנאַל" [illegible] בײַ איהם פֿיל נידריגער ווי דאָס רוסישע פֿאָלק. אַזוי האָט ער זיך לעצטענס פֿאַר מיר גלײַך אויסגערעדט. און די „הויפּט-ריכטערין" קען זיך אויך אויסרעדען אַ טעות, אָבער דו קענסט זיך פֿערגעסען אויפֿ'ן טעות, און בלײַבען די זעלבע טרײַע איבערגעגעבענע קאָמוניסטין, און הויפּטריכטערין, פֿון אונזער סאָוויעטען-רוסלאַנד.

נאָך שפּעטער, חלילה, דו בלײַבסט בײַ דײַן פֿערדרעהטע טעות, און דו ווערסט זיך גאָמט מיט דײַנע „שאָוויניסטישע געדאַנקען"! און זײַ וועלען דורכפּיהרען אין דער ווירקליכקײַט, — דאַן וועל איך דיר מוזען איבערגעבען צו אונזער העכסטען טריבונאַל, און דיר, אַלס הויפּטריכטערין, איז דאָך שוין גוט בעקאַנט דער רחמנות פֿון „טשעקאַ"!...

איך וואָרען דיך בעטקע! היט דײַן לעבען!...

— איז דאָס דײַן לעצט וואָרט, לענין? — האָט זי שטאָלץ געפֿרעגט.

— יאָ, בעטקע! דאָס איז מײַן לעצט וואָרט! — האָט ער טרוקען געענטפֿערט.

— לענין! — האָט זי אויסגעשריען — און איז אַרויסגעלאָפֿען פֿון זײַן קאַבינעט. ווי פֿון טײַוועל געיאָגט.

16-טער קאַפּיטעל

די הויפּטריכטערין משפּט ניקאָלײַען.

ניקאָלײַ לענין, דער דיקטאַטאָר פֿון סאָוויעטען-רוסלאַנד, זיצט אין זײַן צימער און אַרבײַט איבערמענשליך. ער אַרבײַט פֿאַר צעהן. ער דערלויבט זיך נישט קײן רגע אָפּרוה. ער היט די פֿולע אײניגקײַט און אחדות אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטײַ. אין דערזעלבער צײַט, בײַ אַזאַ איבערמענשליך אָנגעשטרענגטער טעטיגקײַט, ווערט זײַן אָרגאַניזם אָפּגעשוואַכט, דערצו איז ער נאָך פֿול מיט האַס און נקמה, זינט איזאַבעלאַ'ס פֿערשווינדען. ער קען זיך נאָך נישט פֿערגעסען, כאָטש ער אַרבײַט טאָג און נאַכט. מ'דאַכט זיך איהם, אַז זי רײַצט זיך מיט איהם, אָדער מאַיסאָיעדאָוו שטעקט איהם אויס אַ צונג. אמת זײַן גײַסט איז נאָך מעכטיג, אָבער דער קערפּער קען נישט אויסהאַלטען. ער פֿיהלט זיך קראַנק, צוריסען, ער פֿיהלט, אַז ער פֿערלירט זײַנע כּחות, אָבער ער בעהערשט זיך און אַרבײַט ווײַטער מיט עקסטאַז!

אַט אין דעם דאָזיגען ציטעריגען צושטאַנד, האָט איהם געטראָפֿען די הויפּט ריכטערין פֿון דער סאָוויעטען-רוסלאַנד. זי האָט איהם קוים דערקאָנט, דער גרויסער ניקאָלײַ איז געזעסען ווי אין קאָנוואולסיע, אַזוי האָט זיך זײַן פּנים אויסגעקרימט.

— חבר ניקאָלײַ! וואָס איז מיט אײַך? — שרעט זי אויס פֿערוואונדערט.

— זעהט ווי איהר קוקט אויס! איהר קוקט אויס זעהר קראַנק!

— עך, בעטקע! — כאַפּט ער זיך אויף, ווי פֿון פֿיבער. — יאָ! כ'פֿיהל זעהר אויסגעמאַטערט פֿון די אָנגעשטרענגטע אַרבײַט. כ'האָב מורא אַז מײַן סעקרעטער וועט עס נישט קענען אַריבערטראָגען.

— אָבער וואָס ציטערט איהר אַזוי? חבר ניקאָלײַ! — פֿרעגט זי איהם.

— יאָ, בעטקע! דיר איז גרינג צו רעדען, דו ביזט געבוירען פֿון אַזאַ פֿאָלק וואָס האָט נישט קײן לאַנד, די גאַנצע וועלט איז דײַנע. דו ביזט צו קײן זאַך נישט צוגעבונדען. אָבער איך! בין אַ רוס! און זעה, וואָס פֿון מײַן רוסלאַנד איז געוואָרען! דו הערסט גאַרנישט! אָבער איך! איך הער דעם געשרײַ, וואָס ס'האָט אַרומגערינגעלט גאַנץ רוסלאַנד, אין מזרח און אין מערבֿ אין צפֿון און אין דרום, אַלע שרײַען: „וועה! וואָס אונז איז געשעהן"! און ס'כאַפּט מיך אָן אַ ציטער און אַן אימה איך שרעק מיך פֿאַר דעם גרויסען אומגליק!...

בעטקען האָט פֿערקלעמט אין האַרצען. זי האָט דערפֿיהלט, אַז אפֿילו אַט דער גרויסער טײַוועל אַלײן, האָט ענדליך געפֿונען אַ פֿונק רחמנות פֿאַר זײַן פֿאָלק און לאַנד, נאָר ער האָט עס מורא אַרויסצורעדען אין דער עפֿענטליכקײַט. אָבער נאָך אַ קורצען שווײַגען האָט זי געזאָגט שטיל, אַזוי ווי סודות'דיג:

— חבר ניקאָלײַ, מאַכט אַ טריט ריקוואַרטס.

— בעטקע! וואָס בעדײַטען דײַנע ווערטער? — האָט ער ווי געקרעכצט.

— גאַנץ אײַנפֿאַך, חבר ניקאָלײַ! — האָט זי שטיל צוגעגעבען, — צוליב די מיליאָנען הונגעריגע רוסען און צוליב'ן גרויסען רוסלאַנד איז נויטיג אײַנצופֿיהרען „אַ עקאָנאָמישע פּאָליטיק", וואָס זאָל אויף ווײַל נישט אויפֿלעבען די רוסישע אינדוסטריע.

זײַנע אויגען ווערען אַביסעל ליכטיגער, דער שרעק לאָזט איהם אָפּ, און ער רעדט שוין עטוואָס פֿרעהליכער. — עך, בעטקע! איהר, יודען, זײַט זעהר אַ קלוג פֿאָלק. איהר קענט זיך אַרויסלאָנטערן פֿון די גרעסטע צרות. אָבער מיר איז אַ וואונדער, פֿאַרוואָס זעהט עס נאָך נישט אײַן דער גרויסער חבר לענין?

— אפֿשר זעהט ער שוין לאַנג דעם „נעפּ" אין זײַנע געדאַנקען, — האָט זי שטיל געזאָגט — אָבער ער האָט עס מורא אַרויסצורעדען. ער האָט מורא פֿאַר זײַן רעבּי'ן.

— אפֿשר, אפֿשר, — האָט ניקאָלײַ איבערגע'חזר'ט עטליכע מאָל, און האָט זיך פֿערטראַכט. פּלוצלונג האָט זיך ניקאָלײַ פֿונאַנדערגעלאַכט מיט אַ מאָדנעם טרוקענעם געלעכטער, אַז בעטקע האָט איהם אָנגעקוקט, ווי אַ משוגע'נעם.

— עך, בעטקע! — האָט ער אַרויסגערעדט, — ווען איזאַבעלאַ וואָלט דאָ איצט מיט מיר געווען, וואָלט זי שוין געוואוסט, ווי אַרויסצושלעפּען אונזער רוסלאַנד פֿון בלאָטע. יאָ, זי וואָלט געוואוסט. אַז זי האָט פֿערשטאַנען, ווי אַזוי אַרויסצודרעהען זיך פֿון מײַנע הענט, איז זי נאָך שטאַרקער פֿון מיר.

(ראָמאַן ווײַטער קומט)

Każdy kto się interesuje rozwojem i życiem filmu polskiego niech natychmiast zaprenumeruje największe i najpoważniejsze polskie pismo filmowe:

„REWJA FILMOWA"

Adres: Kraków, Aleja Krasińskiego 16.

Pismo o 24 stronach druku, bogato ilustrowane, w opracowaniu najwybitniejszych fachowców w kraju i zagranicą, o nadzwyczaj bogatej treści, będzie pismem dla najszerszych warstw społeczeństwa. Konkursy literackie, konkursy piękności (nagroda: wyjazd zagranicę) moda, sport, humor, artykuły fachowe i naukowe, statystyki porady i wskazówki dopełnią bogatej treści. — Żądajcie natychmiast prospektu! Zastępcy we wszystkich miejscowościach poszukiwani!

פאטענטען

אויפ'ן יאהר 1929

בעזאָרגט דאָס ביוראָ „ארגוס", 36 זאכאדניא 6:

הייזער־פערוואלטונגען

מיט גלייכצייטיגער ערלעדיגונג פון שטייער־זאכען איבערנימט גוט פראקטיצירטער פערוואלטער, בעסטע רעפערענצען.

Ch. Regenwetter

Häuserverwaltungen & Bücherrevisionen
Berlin S. 14, Alte Jacobstr. 47.
Telefon: Dönkoff 4337.

דרוקזאכן

אלערליי

ווערין שנעל, און פראַמפּט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און די מאָדערנסטע שריפט אויסגעפּערטיגט.

סלעפּסידרעס
(מאָרעס־אנציינגען)
ווערען אין פערלויף פון 2 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט איבער דער גאנצער שטאָט.

בוכדרוקעריי
ע. און מ. האמבורסקי
פּיעטריקאווער 16, טעל. 47.

„Ruhe"

געגען בעלוינונג.

צוּישען נאַרוטאָוויטשאַ 8—30 איז פערלוירען געוואָרען נאָטיצען און בריף. דער ערליכער פינדער פאַר וועלכען די דאָקומענטען האָבען נישט קיין שום ווערט, וועט געבעטען געגען בעלוינונג אָפּצוגעבען נארוטאָוויטשאַ № 30 צו ש. פראָפּאָרט.

א לעהרער

וואָס קען די פּלעמישע שפּראַך ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אדרעס צו ערפאהרען אין אדמיני. פון „לאָדזער טאָגעבלאַט".

פּויליש שפּראַך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט חמכאדניא 29, וו. 3.

א שילעריין

פון א ירושלים'ער גימנאזיום ערטיילט אונטעריכט אין דער העברעאישער שפּראַך, פאַר אונגעמיטעלטע שילער — ערמעסיגונג אָמערסען אין דער אדמיניסטר. פון דער צייטונג אונטער „ארץ ישראלית"

OBRAZY

okazyjnie tanio do sprzedania.
Wiadomość Piotrkowska № 238,
w podwórzu, parter, m. 7.

ליי־ביבליאטעק

א. ג. א. אייזענשלאס

פּאָלודניאָווא 11, לינקע אָפיצינע 3 שטאָק
די ביבליאָטעק איז טעטיג מאָנטאָג און מיטוואָך פון 6—10 אָווענד און שבת פון 10—1 מיטאָג און פון 4—10 אָוענד. איינשרייבען קען מען זיך יעדען טאָג פון 6—10 אָוענד.

Story i kapy FILET i etaminowe

wykonywa wikwintnie i gustownie
Blajwajs, Zawadzka 27, od 6 p.p.

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Od dnia 20. XI. do dnia 26. XI. 1928 r
Dla Dorosłych Dla Dorosłych

OTELLO

(ZEMSTA MURZYNA)

Reżyserji Dymitra Bukowskiego
W rolach głównych: Lya de Putti, Emil Jannings i Werner Krauss

Dla młodzieży:

BITWA MORSKA

przy wyspach Falklandzkich

Ceny miejsc dla dor. I—70, II—60 III—30 gr.
Dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

אל תתהלל ביום מחר

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אפּ אויף מאָרגען

נאָר גיי דו דערפאַסט ערלעדיגען סאַנדאָמיע זאָכען וועלכע גלייך קומען צו לייזען אין ביוראָ

17 פּיעטריקאָווער 17
52 זאכאדניא 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געהייסן: האַסט געשריבען לויט'ן אויסטאָוו אלערליי ביטעס, קלאַוזולעס, זאבעזפּיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פּוילען, אפּעלאַציעס, ציווילע און קאַרנע אָפּאָזיציעס, אַדהאָלאַגיעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאָנד־ראָזיעמטשי, וועגען פּעטער אין קאָמיסאַריאַט־רושאָנדו און אלע פּאָליציי־בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַ־ראָווויזנעס, קאַרנע סעראוועס, ווי אויך איבער זעצונגען אין אלע שפּראַכען. ספּעציאליסט און שותפות־אַקטען. מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ רעכט־קאָנסולענט

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען־היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלעגאַנטסטע היטע איבער־ארבייטע איך אויף געגעליך נייע. געדענקט די אדרעס:

פאַר נאָר 2.50 זל.

23 זאוואַדזקא 23

אין הויף. 2־טען איינגאנג, לינקס פּאַרטער. פּערזעהען מיט די שענסטע מאָדעלען פון דער לעצטער נייהייט און א שעהנער אויסוואַהל פון פערשידענע פערטיגע היטען אויף לאַגער.

„TOLA"

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. **C. Blumwe i Syn,** Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK

די עלטסטע אין פּוילען ספּעציאַל־מאַשינען־פאַבריק ליפערט אלס ספּעציאליטעט:

קאָמפּלעטע איינריכטונגען פאַר האָלץ־בעארבייטונג.

מיט אנפראַגען זיך צו ווענדען צום פערטרעטער:

Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

ערשט ערשינען:

ישראל ראַבאָן.
הינטערן פּלויט פון דער וועלט
לידער. — פּרייז 2 זל.

ישראל ראבאן.
די גאס
ראמאן פון גרויסשטעטישען לעבען.
פּרייז 7 זלאָטיס.

צו באַקומען ביי:
Wydawnictwo Sz. Goldfarba, Warszawa, Szczęśliwa 3

אין לאָדז (בוכהאַנדלונג „קולטורא" פּיעטריקאָווער 50
(בוכהאַנדלונג ש. מערלינסקי, אַלטשטאָט 12.

OBWIESZCZENIE

Dyrekcja T-wa Kredytowego miasta Łodzi podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 5-ym Grudnia 1928 r., o godzinie 4-ej po południu, w gmachu Towarzystwa, przy ul. Pomorskiej Nr. 21, odbędzie się

nadzwyczajne

ogólne zebranie

Członków Towarzystwa dla rozpoznania i zatwierdzenia projektu Ustawy Towarzystwa Kredytowego, opracowanego w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17-go marca 1928 r. (Dz.U.R.P. Nr. 35/26).

Na zebranie powyższe Dyrekcja zaprasza wszystkich stowarzyszonych, którym przysługuje prawo rozporządzania swoim majątkiem.

Za nieletnich usamowolnionych i pozostających pod opieką, prawo głosu na ogólnem zebraniu przysługuje ich opiekunom i kuratorom.

Członek Towarzystwa może przez upoważnienie przedać swoje prawo do głosu na innego Członka, nikt jednak nie może mieć więcej niż 2 głosy.

Bilety wejścia na ogólne zebranie wydawane będą w Biurze Towarzystwa w godzinach biurowych, poczynając od dnia 28 listopada r. b.

Projekt Ustawy może być przeglądany w Biurze T-wa w godzinach biurowych od dn. 9-go listopada r. b.

לעמשניצע

17 זגערסקאַ 17, טעל. 33־16.

אלערליי קראַנקהייטען ווערען עמפּפאַנגען דורך ספּעציאליסטען דאָקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אָוונד.—מאַסאַזש, עלעקטריזאַציע פּאַקען־שטעלען, קינסטליכע בערגזאָנען־בעשטראַהלונגען אימפּינגען געגען שקאַר לאַטינע.

מעבעל

ערשטקלאַסיגע איינענע אויסאַרבייטונג ווי שפּייז־צימער, שלאָף־צימער, ווי אויך איינצעלנע מעבעל־שטיקער צו מעסיגע פּרייזן, גוטע בעדינגונגען און רעעלע בעהאַנדלונג איז צו בעקומען ביים טישלער **שוו. יאקובא 16**
בעמערקונג: צופאהר [illegible] נומער 14.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאליסטען

זאוואַדזקא 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאליסטען פון אוראַלאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.

מאָדערן לאַמפּ־עלעקטרישער היילקאַבינעט־קאָסמעטיק

טעגליך פון 8 אַ זייגער ביז 9 אָווענד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

„דבר"

עתון פועלי ארץ־ישראל

Tel-Aviv P. O. B. 199 תל־אביב ת. ד.

אנו מודיעים בזה לכל קוראינו וחותמינו כי החבר י. סקלה חדל להיות סוכננו בפולין מיום 1 לאוקטובר, ש. ז.

פתחנו חשבון בפ. ק. א. מספרו הוא: 191.300 בשם „דבר", וכל הרוצה לקבל את עתוננו עליו להודרז ולהכניס את תשלום דמי חתימתו לפ. ק. א. על חשבוננו הנ"ל. את אשור התשלום יחד עם מענו המדויק יִמציא ישר ל„דבר" בתל־אביב והעתון ישלח אליו ישר תיכף ומיד.

דמי החתימה לחודש — 10 זהוב.

הליגה לְמען ארץ ישראל העובדת, „החלוץ", „השומר הצעיר", „תרבות" מוסדותיהם וחבריהם וכן גם מורי „תרבות" נהנים מהנחה מיוחדת: פרטים במרכזיה.

מנהלת „דבר".

מעכאַנישע שלאָסעריי און שווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 róg Zachodniej

כ'נעהם אן פערשידענע מאַשינען־רעפּאַראַטורען ווי צופּאַסען פערשידענע מאַשינען־טיילען. און אויטאָגענישע שווייסונגען.

שנעל און ביליג!

ב' מ: פריוואַט־וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

שוין ערשינען דאָס בוך

די ענטפּלעקונג פון דעם גרויסען שאָטען

פון חיים יצחק בונין.

אינהאַלט: א) און וואו בין איך? ב) די קללה און י בכה ו. הפכים. ד) צוויי זייגערס. ה) יודען און יודענטום. ו) איינדנשמט פינף געשטאַלטען. ז) דער איינזאַמער און זיין שאָטען. ח) ד.)ענטפּלעקונג פונ'ם „אני מאמין!" ט) התגלות האדם. י) שרשים. יא) בריקען.

הויפּט־פערקויף אין פערלאַג א. גיטלין. פערקויף אין לאָדז ביים מחבר, אלעיא קאָשציושקאָ 29, און אין אלע בוכהאַנדלונגען.